

GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
Wojskowej Służby Polek
Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
apah@wp.pl, www.zawacka.pl

Łukasz Kozłowski;
pppseudonim nr M-337/946

103 J.

Modr. Cyfry '03

ka
banachowicz

-800 Wroclawski

Wroclawski

-087 Warszawa

++

Włodawek
Z W Z - A K
Guzowski Aleksander Julian
ps. "Aleksander", "Dzik"

M-337/946 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Guzowski Aleksander Julian

J:K-337/946 Pom.

Włodarek z WZ-AK

I./1. Relacja k. 19 s. 1-22

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 6 s. 1-6

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora k. 3 s. 1-3

II. Materiały uzupełniające relację k. 7 s. 1-8

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora k. 2 s. 1-2

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

Wolost. J. Guzowski k. 4 s. 1-5

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 11

VI. Fotografie dział ikonografii

1/1. Relacja: Guszowski Aleksander Julian

1. Kserokop. oryg. rękopisu Juliana Guszowskiego z 5.04. 1937r. k. 1 s. 1-2
2. Opis w/w sporządzony przez H. Ojzykę 8.04. 2003 k. 2 s. 3-4
3. Okolicznościowe przemówienie Juliana Guszowskiego(?) nt. roli wyrocznictwa Guszowskich, rękopis kserokop. k. 5 s. 5-9
4. Relacja St. Postolskiego, Rodzina Guszowskich z Włocławka Lw 2. 14 L, kserokop. oryg. rękopisu k. 4 s. 10-13
5. Relacja córki Janiny Celmer o Julianie Guszowskim napisana przez B. Ziółkowskiego 22.02. 2002, rękopis kserokop. k. 1 s. 14-15
6. Relacja córki Elżbiety Banachowicz i siostra Juliana Zbigniewa o działalności Juliana Guszowskiego spisane przez B. Ziółkowskiego w 2002, rękopis, kserokop. oryg. k. 1 s. 16-17
7. Biogram - relacja autorstwa Michała Ojzyki, rękopis z uwagi recenzenta. k. 2 s. 18-19
8. Biogram - relacja autorstwa B. Ziółkowskiego, rękopis k. 3 s. 20-22

Lyciorys.

W	BUZOWSKI
	J. Lian
	Odmuc. 25. X. 37

I/1/1
1

Urodziłem się dnia 5 sierpnia 1901r. w Włodawku. Naukę rozpoczęłem w r. 1909, w 1mo klasowej Szkole Handlowej. Przez czas pobytu w Szkole, należałem do tajnych drużyn bractwa, z wybuchem wojny światowej, kiedy jedynym hasłem była Niepodległość, mino lat 16do 12 kwietnia 1916r. udałem się pieszo z Włodawka do Piotrkowa Tryb. i tam zapisałem się do Batalionu dla Nowozaciętych Leg. Pol. Na komisji stawałem dwukrotnie, lecz mino prośb, komisja lekko wickm nieopie nie wzięła i po miesiąc wróciłem z powrotem do domu i do szkoły. W r. 1917 wstąpiłem do Kol. Szanie Leg. Pol. Likwidacja Oddziałów Legionowych przez władze okupacyjne, zmusiła mnie po raz wtóry do powrotu do domu. Wreszcie w sierpniu 1918r. wstąpiłem do P.O.W., poczem już jako kapral, brałem czynny udział przy rozbrajaniu Niemców. Z rozkazu Komendy Włodawskiej zisgarnię drobne oddziały ochotników z pobliskich miasteczek, przetransportowałem broń i ewakuowałem zainicjujących się ochotników. Komendantami moimi w tym czasie byli: ob. Richard-Mat. ob. Wiprzycki i Stefaniski, promerownicy. W grudniu tegoż roku wyjechałem z I Batalionem 31 p.p. Strzelców Kaniowskich na front Ukraiński, do Grupy S.p. Majora Lisa-Kuli. Dca mojej Kompanii 4^{ci} był por. Korkozowicz i Dca Batalionu, kpt. Labodyr. Michał. Chwast bojowy otrzymałem w bitwie pod Ławitwanami, brałem udział w wypadku na forcygn, gdzie zginął Dca Grupy Major Lis-Kula. Dca Grupy objął po nim Major Boina-Ludowski. Kampanie Ukraińska i bolszewicka, z krótkimi przerwami, przebyłem dla frontu. W lipcu 1919r. przydzielony zostałem do szwadronu amunicyjny I Bryg. Kawalerji. Dca moim był por. Lemanski, Dca Bryg. Major Belina-Proszowski. Byłem z Brygadą na Litwie, Białej Rusi, pod Kijowem i na Ukrainie. Wskazuję tejk Brygadę szwadronem zostałem wachmistrzem. Po wojnie w r. 1921, jako rocznik 1901, niepodlegający jemu służbie, zostałem zdemobilizowany. W r. 1922, powołany zostałem do 2 pułku Włanów Grochowickich na przedkolemie. Ostatnim moim Dca był I Oficer Sztabu IX-Brygady Jazd Porucznik Śienkiewicz z 2 p. Włanów. W wojsku służyłem niecałe 5 lat. Po wyjściu z wojska pracowałem w Firmie Teutler i Szwede, Sp. Akc. w Warszawie, w charakterze zastępcy zarządcy działającego fabryka, ostatnio pracuję jako kierownik handlowy Regielni Mijskiej, w Włodawku.

Porządek służby, w wojsku, nadmienić należy, że za czasów rezerwy rosyjskiej, jak i emigracji, w obrotach naszymi koncentrowała się praca ze szczególnie, Wołoszki i Meb Niepodległościowy. Stał wychodził ochotnicy do Legionów, odbywały się tajne Zebrania P. O. N. i Ligi Kobiet, porzekawialiśmy Legionistów - rekrutów ze Szarych. Wykazywałam w tym duchu namachrosi niepodległościowym, spełniając swój obowiązek. I tak:

I. - Brat mój, S. p. Busse-Guzowski Stanisław, por. S. p. Legionów Polskich - zginął w tyralenie oficerskiej pod Kościelną 4 lipca 1916r. -

Odzianony Krzyżem „Wirtuti - Militari”; Krzyżem Niepodległości.

II. Drugi brat, S. p. Guzowski Zygmunt, Bajonier - zginął w Armii Francuskiej, w bitwie pod Cachy en Sature, w roku 1918. -

Odzianony Krzyżem „Croix de Guerre” -

III. Treći brat, Wincenty Guzowski, z S. p. Legionów Polskich - kontuzjowany w bitwie pod Kościelną 4 lipca 1916r. -

IV. 82-letni ojciec, Aleksander Guzowski, Odzianony Srebrnym Krzyżem Zasługi. -

W tych warunkach, mając zaledwie lat 16, już całym myśleniem dążyłem również do przeobrażenia wielkiej myśli Legionowej w czyn, by jaknajlepiej zasłużyć się Kwadrtychmowej Gierzyźnie. Życiorys swój wraz z prośbą o łaskawe rozpatrzenie i nadanie mi Krzyża Niepodległości - przedkładaam.

Juljan Guzowski.

Włoszowice dni. 5 kwietnia 1937r.

Stwierdzam, że podany wyżej sprawozdanie obywat. Juliana Guzowskiego jest zgodny z prawdą. Obyw. J. Guzowski wstąpił do wojska 10.10.1915, idąc z 200 głosami serca i porządkiem serca swoich braci, nie mi wolno pomyśleć z powodu niedługo młodości P. O. N. było dostatecznym: wstąpił do Legionów 1915r.

Ż y c i o r y s

Urodziłem się dnia 5 sierpnia 1901 r. w Włocławku .
Naukę rozpocząłem w r. 1909 w 7 -miej klasowej Szkole Handlowej .

Przez czas pobytu w szkole , należałem do tajnych drużyn harcerskich. Z wybuchem wojny światowej , kiedy jedynie hasłami była Niepodległość , mimo 16 lat 12 kwietnia 1916 r. udałem się pieszo z Włocławka do Piotrkowa Tryb. i tam zapisałem się do Batalionu dla Nowozaciężnych Legionów Polskich. Na komisję stawałem dwukrotnie , lecz mimo próśb , komisja lekarska wieku mego nie uznała i po miesiącu wróciłem z powrotem do domu i do szkoły.

W 1917 r. wstąpiłem do Koła Szaniec Leg. Pol. Likwidacja Oddziałów Legionowych przez władze okupacyjne , zmusiła mnie po raz wtóry do powrotu do domu. Wreszcie w sierpniu 1918 r. wstąpiłem do P. O. W. poczem już jako kapral , brałem czynny udział przy rozbrajaniu Niemców. Z rozkazu Komendy Włocławskiej zaciągałem drobne oddziały ochotników z pobliskich miasteczek , przewoziłem broń i ćwiczyłem zaciągających się ochotników . Komendantami moimi w tym czasie byli : Ob. Reinard - Maur Ob. Wiprzycki i Stefański , podporucz.

W grudniu tego roku wyjechałem z I Batalionem 31 p. p. Strzelców Kaniowskich na front ukraiński , do Grupy śp. majora Lisa - Kuli. D-ca mej kompanji 4-tej był por. Korcozowicz i D-cą Baonu, kpt. Zabdyr Michał . Chrzest bojowy otrzymałem w bitwie pod Zamliczami , brałem udział w wypadzie na Torczyń, gdzie zginął D-ca Grupy major Lis-Kula. Dowódctwo Grupy objął po nim major Bończa- Uzdowski Kampanię Ukraińską i bolszewicką , z krótkimi przerwami przebywałem na froncie .

W lipcu 1919 r. przydzielony zostałem do czołówki Amunicyjnej I Brygady Kawalerii. D-cą moim był por. Zemanek , D-cą Bryg. major Belina - Proźmowski. Byłem z Brygadą , na Litwie, Białej Rusi , pod Kijowem i na Ukrainie. Rozkazem d-cy tejże Brygady zamianowany zostałem Wachmist..

Po wojnie w r. 1921 jako rocznik 1901 , nie podlegający jeszcze słuźbie , zostałem zdemobilizowany . W r. 1922 , powołany zostałem do 2 pułku Ułanów Grochowskich na przeszkolenie . Ostatnim moim D-cą był I Oficer Sztabu IV Brygady Jazdy porucznik Sienkiewicz z 2 p. Ułanów.

W wojsku służyłem niecałe 5 lat. Po wyjściu z wojska pracowałem w firmie ..... T ..... Sz, ... Sp. .... c w Warszawie ,

w charakterze zastępcy zarządzającego fabryką , ostatnio pracując jako kierownik handlowy " Cegielni Miejskiej we Włocławku .

Poza służbą w wojsku , nadmienić muszę , że za czasów zaboru rosyjskiego jak i okupacji , w domu naszym koncentrował się prawie że całkowicie , włocławski ruch Niepodległościowy. Stąd wychodzili ochotnicy do Legionów , odbywały się tajne zebrania P O W i Ligi Kobiet , przechowywaliśmy Legionistów - uciekinierów ze Szczypiorny. Wychowywani w tym duchem nawskroć niepodległościowym , spełnialiśmy swój obowiązek . I tak :

- I Brat mój ś. p. Busse -Guzowski Stanisław , por 5 p. p. Legionów Polskich , zginął w tyralierze Oficerskiej pod Kościuch^{-6wka} 4 VII 1916r
- Odznaczony Krzyżem "Wirtuti -Militarii" i Krzyżem Niepodległości
- II Drugi brat Sp. Guzowski Zygmunt , Bajonczyk zginął w Armii Francuskiej , w bitwie pod Cachy en Szutere w r. 1918, Odznaczony Krzyżem "Crois de Guerre"
- III Trzeci brat , Wincenty Guzowski , z + p.p. Legionów Polskich - kontuzjonowany w bitwie pod Kościuch^{ówką} 4 VII 1916 r.
- IV 82 -letni ojciec , Aleksander Guzowski Odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi .

W tych warunkach , mając zaledwie lat 16 , już całym wysiłkiem dążyłem również do przeobrażenia wielkiej myśli Legionowej w czyn, by jaknajlepiej zasłużyć się Zmartwychwstającej Ojczyźnie .

Życiorys swój wraz z prośbą o łaskawe rozpatrzenie i nadanie mi Krzyża Niepodległości - przedkładam .

Julian Guzowski .

Włocławek 5 kwietnia 1937 r.

przepisał Om- 8 IV 2003

5. Sijunio jūt ūa wojinai. 4 dykusi roku 1916. 4 lypca pod Kosemiedu
 Gimie ka pils cmarāy Staivšān, adūacronāy knyžem Virleti Militari.
 4 lrtkopadim 1918 nād solūis, pod mīg Cachy ve Francij, n adūacronāy
 Bajonēyhorē Gimie Lygumit. ^{adūacronāy Crax de Guora} Te mypaolki i pncryera ~~adūacronāy~~
 'atānūyā sity i lūengis Rodnicov. Ogrodūnētus pncryera Zolcydomāy
 knyžys, Cras goi rāny. Lāyorty sīs oūi i pod tyīm dachveim, ale bliemū
 pncryerāy tāk mīllkē, tē agrodūnētus pncryera sūry obūgryt lāt tūi mīogē
 vrodētē do norūatūy prācy. Lāgōchi kol Pomtānē kūpadlētēgo Paūstra
 Pīlskīyso. 4 roku 1929 pānūstūis līmā tūmry prācē cōly lād ūa
 Guomē. 4 roku 1930 staratūy sīs pncryerāy Ogrodūnētus dāwūy
 norūatē pncryera lāmīgrācūy spōrtē Akcyjny n Rodnīcūy, lēc kōjūnkūra
 oīvōrsūe ~~lād~~ lūyā rlyt spōnyjācēā idūi to lēardō pōvōlī. 7 roku
 1930. nūmērā Maska, tūi smīllāy dūch Ogrodūnētus. Ojēic
 n brātēm kaciāvēim dōmīgāy Ogrodūnētus, lōy utny mājē ūa nrglōd
 nrym pōrānīē. 4 roku 1938. 3/4 dīdūcūnīkā nūmērā Ojēic,
 mājāc lāt 83. Pncryera sūyē adūacronāy Polce i sūy prācy lāwōdōm.
 jāk i spōtēcūy ^{lād d'fuzōdētūy} 4 roku 1930 adūacronāy lōtāt Sūbrūym knyžem Lārbūy,
 n Ogrodūnētus lōtājē lāt kaciāvē, lēc n tūicāy rokē pō sūmērē Ojēic
 nūmērā 11, mājāc smālonā, a mīc rokē 1939. Lākiād nrglōd rōtācē
 do Krcēbāncrūmāpōr: n 2 lātā pōrūy, do Trēncūānā stēllē
 n nryrānūy pncryerācūy oīlā kaciāvēnōy i nrglōd, oerymīcūy
 lūcīnā i agrodūnīkā, n tūy cīrktīm ākrēnē lākiād jūt sōmō-
 nīskīem nrglōdūy nrglōd. Lātrūdūnīcūy jūt oīo 50 oōl
 nā lārdēlōkūy jūt kaciāvē, ūa Guomē nrglōd, i jā. Mōcānōrō
 nryāy lōtājē lā tūmōrō rōdēcūnīcē mīnīcīkē idātēgo tēt ad pīrmūy
 lūmīlī kaciāvē n obvōcū pōlkrōrē Ogrodūnētus cōrōm nrypōrāy
 nrglōdūy gōrō nūbēryncōnīcūy. 4 roku 1942 kaciāvē lābīrā Gūstāyō
 pōvōdēt nā jēgo nūyōcū i udājē tūi sīs to dōjē nrglōdūy. Nīkēt
 n Lātrūdūnīcūy tūi rōdētī nrymīcōnūy āū nā rōbōl, āū dō lōbōr
 n agrodūnētus

Cuius prole hancie trojny do kopania wozow obronnych. Zaklad byl
 tymi wozami w skromnym polu. Baroko bylo stary pracownik
 administrowal, ogrodnictwo, by wypracowal produktowem za pomocowanice
 wiskiel lat okupacji. Szkoła miala sekcje inzynierow, kuzni,
 inzynierii najwazniejsz, kol. Piszanki, ktorym praca ta byla przypisana
 do gubni, ze skaiczyi S. G. S. W. idni jest inspektorem kosa plantatorni
 lmy bari prachmistwa Gubernio-Kawymygo i mofstawa z caumnie
 P. Z. O. Rok 1945, rok nymowem - ogrodnictwo mialo caly
 niemiec. Pracownicy roztruch sz jak ptaki: w ogrodnictwie przez okres
 bierno dwoje tygodni powolano 1 osoba, ^{do pracy} w nocy trzeba bylo pracowac i kosc
 i w dniu z kosciami na podrozu. Wreszcie w trasie ocalszy kosc
 ogrodnictwa, a pomierat w imieniu w piernikach mialo bylo zaduzy
 dyt koscim zabrali masy, trzeba bylo nocie z koscim w medykamentach
 do koscim, mialo do nymowem apromieci i t. d. i t. d.
 Lepiej koscimie mialo ludem skomito cysie osob do pracy, gdyt
 ze zaklady zostalo skicowanu zapromianowanu. Od ty pory
 wana koscim ukladac sz coraz koscim. Po paru tygodniach wana
 w koscim wsciaz i do ty pory prachmity ogrodnictwo. Brak koscim,
 mialo do koscim na slawie stawim. Ogrodnictwo koscim udzial
 w nymowem sz dyra po nymowem, koscim udzial w pracy
 organizacyjnej - kawowem, szar w pracy koscim. Przez okres
 sz organizacyjnej ogrodnictwo ~~organizacyjnej~~ organizacyjnej koscim
 mialo koscim ad koscim dyra. Koscim koscim ad koscim sz
~~organizacyjnej~~ ^{zaklad} koscim z koscim jak i koscim) koscim
 to jest koscim - koscim i koscim mialo koscim do pracy.
 koscim sz koscim i koscim koscim koscim, koscim
 koscim, to koscim, plus koscim koscim z koscim koscim. Koscim
 ad koscim koscim, koscim koscim, koscim, koscim, koscim
 koscim, koscim i koscim, koscim przez C. N. S. za koscim i koscim.

op. MSJ.

Relacja na temat:

I/H/3 ①

"Rodzina GUZOWSKICH z Włocławka w ZWZ-AK "

Według założeń organizacyjnych z roku 1939 komendanta ZWZ gen. Tokarzewskiego, próba założenia siatki nowej organizacji konspiracyjnej miała się opierać częściowo na byłych legionistach, którzy spracowali się w podobnym zadaniu w okresie nie tak odległym. Z tego zapewne względu nowo mianowany szef sztabu Okręgu Pomorze mjr Józef Chyliński, który na przełomie 1939/1940 r wyruszył z Warszawy do Torunia, dotarł również wkrótce do Włocławka, do Ogrodnictwa A. Guzowski Włocławek ul. Starodębska nr 28.

Ogrodnictwo to istniało tam od 1878r, założycielem był Aleksander Guzowski, ożeniony z Marią z Lubomskich, rodu zasłużonego w okręgu Wąbrzeźno. Przed wojną i w pierwszych latach okupacji niemieckiej ogrodnictwo to prowadził Wacław Guzowski, były legionista, jeden z dziewięciorga dzieci Aleksandra i Marii.

W 1-szej wojnie światowej pięciu ich synów brało w niej udział. Najstarszy Zygmunt walczył na froncie zachodnim w szeregach Legii Cudzoziemskiej, poległ na polach Lotaryngii, odznaczony Croix de Guerre. Pozostałych czterech walczyło w Legionach. Stanisław, student Politechniki Lwowskiej, oficer Legionów, poległ w bitwie pod Kostnielnówką w 1916r, odznaczony orderem Virtuti Militari. Trzech powróciło z wojny i w okresie międzywojennym Wacław, mający przygotowanie ogrodnicze po praktyce w Dreźnie i Erfurcie, prowadził Ogrodnictwo A. Guzowski we Włocławku, natomiast Wincenty i Julian pracowali w handlu, pierwszy w Bydgoszczy, drugi we Włocławku.

Wrzesień 1939r zakończył się dla Wacława i Juliana rowerową wyprawą z Włocławka do Sannik w poszukiwaniu przydziału wojskowego ale bez skutku. Powrócili do Włocławka i w nowych warunkach okupacyjnych prowadzili Ogrodnictwo A. Guzowski. Szefem był Wacław, znający dobrze język niemiecki, natomiast Julian pełnił funkcję zastępcy i kierował pracami ogrodowymi.

Ogrodnictwo zajmowało przy ulicy Starodębskiej nr 28 powierzchnię około 3/4 hektara, w tym kilkaset metrów kwadratowych pod szkłem. Miało charakter przelotowy t. zn. wyjście na dwie różne ulice, pracowało tam, w zależności od pory roku, od kilku do kilkunastu ludzi obcych. Prowadzono sprzedaż kwiatów, rozsad, wieńców, częściowo warzyw, ruch ludzi na terenie ogrodnictwa był czymś naturalnym.

W wolnostojącym domu na terenie ogrodnictwa zamieszkiwały w okresie okupacji następujące osoby:

- Wacław Guzowski z żoną Marią z Dąbrowskich,
- Julian Guzowski z żoną Barbarą z Wolickich,

Marta z Guzowskich Pastolanka z mężem Zenonem i synem Stanisławem, uczniem Gimnazjum im. Ziemi Kujawskiej we Włocławku. Córka ich, Barbara Stanecka, której mąż Izidor, oficer rezerwy w 14 p.p. poległ w pierwszych dniach września w okolicach Brednicy, prowadziła we Włocławku kwiaciarnię i często przebywała w ogrodnictwie na ul. Starodębskiej. Po wysiedleniu jej z mieszkania w centrum miasta zamieszkała przy ul. Starodębskiej na stałe.

Ogrodnictwo posiadało filię pod miastem, tak zwane Guzowo, o powierzchni 25 ha, leżące wśród pól, zdala od innych zabudowań, z wolno stojącym domem, z szerokim widokiem na wszystkie strony. Filia ta była później schronieniem konspiracyjnym w okresach zagrożeń. Do takich warunków przyjechali do Włocławka i nawiązali kontakt z Wacławem Guzowskim:

✓ mjr Józef Chyliński - szef sztabu Okręgu Pomorze oraz
✓ kpt. Józef Gruss - szef wydziału wywiadowczo-informacyjnego, ten drugi został zameldowany jako pracownik ogrodnictwa. Działo to się najpóźniej na samym początku roku 1940.

Pozostali członkowie Rodziny Guzowskich w latach 39/40 mieli następujące zatrudnienia:

✓ - Wincenty Guzowski z żoną Eugenią i dziećmi Zbigniewem i Danutą mieszkał w Bydgoszczy gdzie był przedstawicielem handlowym w branży papierniczej. We wrześniu 39r był represjonowany przez Niemców, a następnie zostali wysiedleni z Bydgoszczy i zamieszkali we Włocławku na Guzowie.

✓ - Zofia z Guzowskich Bartel mieszkała w Bydgoszczy przy ul. Sniadeczkich nr 38. Mąż jej Kazimierz był przed wojną właścicielem hurtowni papieru i materiałów piśmiennych. Po jego śmierci hurtownię prowadzili sukcesorzy, cztery córki i syn. Zofia Bartel prowadziła podczas okupacji w Bydgoszczy punkt kontaktowy i kwaterunkowy, udzielała pomocy żywnościowej/przyjeżdżający działacze konspiracji nie posiadali lokalnych kart żywnościowych/, przy czym możliwość pomocy aprowizacyjnej wynikała z przesyłek z majątku rodziny Lemke. Dzięki przedwojennym znajomościom branżowym z Niemcami odgrywała ona istotną rolę w kontaktach z obozami, m. in. udało się jej wykupić z obozu w Inowrocławiu Wacława Guzowskiego po jego pierwszym aresztowaniu/16 lipca do 12 października 1941r/.

Sukcesorzy firmy K. Bartel to:

- Jadwiga z Bartłów Jaszczukowa,

✓ - Marynia z Bartłów Marcinkowska, ^{ps. "Stefa"} po wysiedleniu z Bydgoszczy mieszkała we Włocławku u swej ciotki Jadwigi. Była zatrudniona w ogrodnictwie,

✓ - Zofia z Bartłów Lemke mieszkała w tym czasie w majątku ziemskim

- skąd zasilala dom swej matki w bywnosc dla konspiracji,
- ✓ -Kazimiera z Bartlow Rogozinska ,laczniczka sztabu Okregu Pomorze, aresztowana w czerwcu 1942r, wiezien obozu koncentracyjnego Stutthof,
- ✓ -Jan Bartel zwiazany z ZWZ-AK Bydgoszcz-powiat, a nastepnie we Wloclawku do zleceń specjalnych.
- ✓ - Jadwiga z Guzowskich Różańska z mężem i dziećmi Haliną i Jerzym mieszkała w tym czasie w okolicy Włocławka/Michelin/. Dom jej udzielał schronienia ludziom konspiracji m.in. sześcemu sztabu, a później komendantowi Okręgu Pomorze mjr Chylińskiemu. Odbywały się tam również zebrania konspiracyjne.

PODSUMOWANIE.

Członkowie Rodziny Guzowskich byli zgrupowani następująco w dwóch punktach konspiracji ZWZ-AK:

We Włocławku

✓ Szefem Ogrodnictwa i duszą działalności był Wacław Guzowski, a po jego aresztowaniach/pierwsze 7.41 do 10.41, drugie 8.42 Stutthof/ funkcje te przejął jego brat Julian Guzowski.

W tym punkcie czynni byli:

- ✓ szef sztabu Okręgu, a później komendant mjr Józef Chyliński,
- ✓ szef wydziału wywiadu i informacji Okręgu kpt. Józef Gruss,
- ✓ szef łączności Okręgu *Gustaw* ~~Gustaw~~ Olszewski, *ps. Gracyan*,
- ✓ Szef Inspektoratu Włocławek por. Józef Olszewski, *ps. Audrey*,
- ✓ Szef Obwodu Włocławek por. Józef Zieliński,
- oraz inni z Rodziny Guzowskich:
- ✓ Maria z Dąbrowskich Guzowska -kancelaria szefa sztabu,
- ✓ ~~Marysia~~ z Bartlow Marcinkowska-laczniczka komendy Okregu,
- ✓ Jadwiga z Guzowskich Różańska-kwatery konspiracyjne,
- ✓ Wincenty Guzowski-zlecenia specjalne,
- ✓ Barbara z Postolskich Stanecka/II voto Szymborska/-laczniczka Obwo-^{du}
- ✓ Stanisław Postolski-szyfrant i lacznik Okregu,
- ✓ Jan Bartel w okresie zamieszkania we Wloclawku-zlecenia Specjalne,
- Z poza Rodziny: *Jerchanda maj. Falcon w Wloclawku*
- ✓ Józef Stencel-kierownik referatu rolnego Komendy Okręgu,
- ✓ Halina Melzaacka-Szewczyk-laczniczka Komendy Okręgu.

W Bydgoszczy

- ✓ Zofia z Guzowskich Bartel-punkt kontaktowy, kwatery konspiracyjne,
- ✓ Zofia z Bartlow Lemke-zaopatrzenie,
- ✓ Kazimiera z Bartlow Rogozinska-laczniczka sztabu Okregu,

Ilata ~~13~~
13

✓ Jan Bartel-korendy Bydgoszcz-powiat.

Załączniki

1. Rodzina Guzowskich z Włocławka-fragment drzewa genealogicznego,
2. Dane organizacyjne fragmentaryczne.

Opracowali:

Halina Melzacka-Szewczyk

Stanisław Postolski

Warszawa ,grudzień 1988r.

Julian Gurowski
rel. córki Janiny Celmer

I/1/P

P. G. Gurowski miał średnie wykształcenie, zapewne oprodukcje. Całe życie mieszkał we Wrocławiu. Był dwukrotnie żonaty. Z pierwszej żony Barbary / ~~Wolicka~~ / nie miał dzieci. Drugą żonę Amelię z domu Chrapowicką / ~~Wolicka~~ / voto Zdzienicka / - rodzinie Kubiowskiej herbu Gosdawa podobnie z Litwy - wchodziła się w Kochołowice / Pradek Jan Antoni Chrapowicki jest autorem Dziennika. Lpisi 1 lata 1656-1664 opracował, wstępem poprzedził Tadeusz Woroniecki, Instytut Wydawniczy Pax 1978, wyreżyserował również z dom. 1666-1668 w wa 1988 /

Rodzice poznali się w 1941 lub w 1942 r. we Wrocławiu do którego p. Amelię została spr. z Gdyni / ojciec p. Janiny żyje jako robotnik w Piarnicy Urdług / do Gernic - do swojej matki - Chrapowickiej z domu Chetmistej (Felicy). W Gernic coś mieszkał w „rolniku”. P. Janina ur. w 1940 r. we Wrocławiu, Elżbieta ur. w 1945⁵ r., brat Jęży w 1948 r. / jui nie żyje / technik budowlany / Rodzice pobrali się w 1951 r. G. Gurowski do śmierci pracował w gospodarstwie, a żona w handlu. Ojciec zmarł w 1970. 7.09 r. Gospodarstwo zostało przekazane. w latach 70-tych przez matkę pod inwestycje. / po 1975 r. / być może przed 1980 r.

Gurowo to teren całej lewej strony Stoney / Dłusce, Kapitulna, aż pod las do Robotniczej / na Potudniu.

Był bardzo dobrym człowiekiem, spokojnym, towarzyskim, lubianym przez wszystkich. Należał do ZPWiD. miał swoje wykształcenie.

Janina

Danusia Dulert

kościół św. Wincentego i Genowefy

(prof Zbigniew)

Julian Gurowski
rel. córki Eweliny Banachowicz i zięcia
Juliana Zbigniewa

2/1/8

1 Wykształcenie:

był prawdopodobnie w GZK... kłosa kółkowskim

2 Praca:

Barbara Wolicka pierwsza żona J. Gurowskiego była w
okupacji na Starodubskiej. Po wojnie cały czas prowadziła gospodarstwo

3

Nekrologi:

Aleksander Julian Gurowski, Przes. Powiatowego Związku
Ogrodnierzy zmarł po długich i ciężkich cierpieniach 7 IX 1970r
(1.69) - (zmarł w kółkowskim, następnie żalony, wylew)
Zmarł w szpitalu na neurochirurgii u dr. Bojarskiego, Chełm
z kłosa p. v. Wążytki Dąbki (kłosa) 9 IX 1970r w
poch. 12-ty Zmarł w X 1965r i po tym był już niepełnosprawny
- robił wszystkie w wolnym czasie. W 1970r porwał do szpitala do leczenia
był w szpitalu
od 2 deficytów Nr 121 na Dypl. Miśnie Ogrodnierzy
nadany na mocy decyzji Zarządu P. W. Z. O.
z dn. 23 III 1997r.

4

Elżbieta 22 05 45 Włodawek

Jenny 21 XI 43 Włodawek

od 2 żona pracowała w ALH2 w chorobach ekspedientki
Zmarła 18 III 1997r we Włodawku.

Działał w PZMOT. i Związku Wschodnim. Był sygnat
w Pol. Związku Młodzieżowym.

5/4/9/17

Julian Guzowski był pod względem charakteru precyzyjnym, uadawa, spokojny, dystynkowany, równowagowy, oporny, bardzo kontaktowy, zyciowy ludzkiem

Daktor i Wincenty byli bardziej perwersyjny, wybuchowy „trudny charakter”. Byli bardziej despocyjni.

Dom na Gurowie jencu stoi na poprzeczku dwu dzielnic. Od strony Zwirki jest wyzanda, od Szpitalnej garaz. To nie był duzy budynek, parterowy / duzy pokoj, kuchnia, dzie wyzanda / jest obecne - bez awaryjny przybudowki. Na nastepna porcja / od konca wsi debudowa. Nazwiska mieszkae ulic Zwirki, Wigaty.

Koniec relacji + zdjecie 25/1/2003,

Spisak dr B. Diczkowski

Baranckowice 8

BARANCKOWICE 2003

Z uwagami

dr. B. Chwałowski

Biogram

do spraw

Bibliograf. materiał

18 14

Guzowski Julian, ps "mieszany.....", /1901 - 1970/, żołnierz
Insp. Włocławek i łącznik KC AK.

Urodzony 5 VIII 1901 r. we Włocławku, syn ogrodnika Aleksandra
i Marianny z d. Lubomskiej.

W 1909 r. rozpoczął naukę w Szkole Handlowej we Włocławku
i kontynuował ją do 1917 r.

W 1917 r. wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej, ale
likwidacja Oddziałów Legionowych przez władze okupacyjne zmusiła
go do przerwania ochotniczej służby wojskowej. W sierpniu 1918 r.
ponownie wstąpił do POW i jako kapral brał udział m.in.
w rozbrajaniu Niemców. W grudniu 1918 r. wyruszył z I Batalionem
31 pp. Strzelców Kaniowskich na front ukraiński, brał udział w
bitwach pod Zamliczami i Torczyniem. W lipcu 1919 r. został przydzielony
do I Brygady Kawalerii i walczył na Ukrainie, Białorusi i Litwie.
W 1922 r. został powołany do 2 pułku Ułanów Grochowskich w Suwałkach
i służył w nim do 1925 r. Po wyjściu z wojska pracował w firmie
budowlanej w Warszawie, jako zastępca zarządzającego fabryką.
Przed wybuchem II wojny światowej był kierownikiem handlowym
Cegielni Miejskiej we Włocławku. W kampanii wrześniowej nie brał
udziału.

Po zajęciu Włocławka przez armię niemiecką, znajomość języka
/niemieckiego/ pozwoliła mu, razem z bratem Wacławem, prowadzić
ogrodnictwo. Zarządcą był jego brat Wacław, a po jego aresztowaniu
w latach 1941 i 1942 przejął po nim tę funkcję. Ogrodnictwo braci
Guzowskich o pow. 3/4 ha znajdowało się przy ul. Starodębskiej 28 we
Włocławku. Oprócz tego posiadało filię pod miastem / tak zwane Guzowo/
o pow. 25 ha. Na terenie obydwu posiadłości były dwie wille.
Dzięki dogodnemu położeniu i możliwości przebywania wielu osób
/sprzedaż kwiatów i owoców, najemni robotnicy/ bez budzenia podejrzeń
Niemców stało się ważnym punktem kontaktowym, kwaterą i miejscem
odpraw KO ZWZ-AK Pomorze.

Na początku stycznia 1940 r. kontakt z Wacławem Guzowskim -
legionistą nawiązał szef sztabu KO -AK Józef Chyliński ps. "Rekin",
jeden z pierwszych organizatorów sieci konspiracyjnej ZWZ-AK na
Pomorzu. W latach 1940-41 kwaterowali tam m. in. przyszły kmdt Okręgu
AK Pomorze Jan Pałubicki ps. "Janusz", J. Chyliński, szef wywiadu
KO AK Józef Grus ps. "Stanisław", szef łączności KO AK Henryk
Gruetzmacher ps. "Michał", kmdt Insp. ZWZ-AK Włocławek Józef
Olszewski ps. "Andrzej".

str. 2

od kiedy?

J. Guzowski był łącznikiem, wywiadowcą, kwatermistrzem oraz obstawą odbywających się tam odpraw KO ZWZ-AK. Po aresztowaniu brata Wacława kontynuował działalność konspiracyjną w zmniejszonym zakresie.

Po wojnie w 1948 r. uzyskał dyplom mistrza ogrodniczego, prowadził dalej ogrodnictwo. Pełnił funkcję Prezesa Powiatowego Związku Ogrodniczego, był też sekretarzem rady Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej we Włocławku.

W 1950 r. zawarł związek małżeński z Amelią Jadwigą z d. Chrapowicka, z którą miał córkę Elżbietę i syna Jerzego.

Zmarł 7 IX 1970 r. we Włocławku i został pochowany w grobie rodzinnym Guzowskich na cmentarzu przy ul. Chopina we Włocławku.

Był odznaczony Medalem za Zasługi dla Rozwoju Włocławka.

Wielu członków rodziny Guzowskich było zaangażowanych w służbę

konspiracyjną ZWZ-AK. Do nich m. in. należeli brat Wacław Guzowski ps. "Smuga", szwagierka / żona brata Wacława / Maria Guzowska-

z d. Dąbrowska ps. "Roma", siostra Jadwiga Różańska ps. "Wisia",

siostrzeniec Stanisław Postolski ps. "Staszek", siostra Zofia

Bartłowa ps. ^{Gobel} "Dobra", siostrzenica / córka Zofii Bartel / Kazimiera ps. "Jadwiga".

AP AK, T.: Bartel Z., Drygałowski W., Guzowski J., Guzowski W., Melzacka - Szewczykowa H., Postolski St., Stencel L.;

Chrzanoski B., Struktura organizacyjna ZWZ - AK na Pomorzu w latach 1939 - 1945 w: AK na Pomorzu; tenże Konspiracja ...;

Gąsiorowski A., Wywiad i dywersja w Okręgu Pomorskim

ZWZ - AK w: AK na Pomorzu; tenże Geneza...; Górski G., Polskie Państwo Podziemne ...; Jaszowski T., Okr. Pom. AK Podokręg...;

Komorowski K., Leksykon...; Kwiatkowska - Dybaś E., Rel...; Materiały do dziejów ...; Okręg Pom. AK, dok...; Sł.konsp. pom., cz.2-5; Zawacka E., Szkice WSK ...

Michał Ojczyk

ps. „Dobra” to pseudonim

Zofii Lemke z d. Bartel.

-zob. list Haliny Szewczyk z 15.04.2005 r. z

T: Melzacka sam. Szewczyk - insp. Włocławek
28.04.2005

Guzowski Aleksander Julian, pseud.: Aleksander, Dzik (1901–1970), ogrodnik, żołnierz Inspektoratu ZWZ-AK Włocławek, łącznik i oficer do zadań specjalnych KO AK Pomorze

Urodził się 5 VIII 1901 r. we Włocławku, w rodzinie ogrodnika i działacza niepodległościowego Aleksandra i Marianny z d. Lubomskiej. Był najmłodszym z ich dziewięciorga dzieci. W 1909 r. rozpoczął naukę we Włocławskiej Szkole Handlowej (ob. Liceum Ziemi Kujawskiej). Wychowywany w domu w duchu tradycji niepodległościowej już w okresie szkolnym należał do tajnej drużyny harcerskiej im. Kazimierza Pułaskiego. Śladem czterech starszych braci w 1916 r. przerwał naukę i zgłosił się do batalionu Legionów Polskich dla nowozaciężnych w Piotrkowie Trybunalskim. Nie został jednak przyjęty z powodu młodego wieku. Żołnierzem Legionów Polskich został rok później, ale ich likwidacja po tzw. kryzysie przysięgowym w lipcu 1917 r. spowodowała, że wrócił do domu i szkoły, którą w tym roku ukończył. W sierpniu 1918 r. w ramach POW odbył ćwiczenia, po czym w stopniu kaprała brał czynny udział w rozbrajaniu Niemców w listopadzie tego roku we Włocławku. Zgłosił się na ochotnika do Wojska Polskiego i w grudniu 1918 r. jako żołnierz I Batalionu 31 pp Strzelców Kaniowskich wyruszył na front ukraiński. Chrzest bojowy przeszedł pod rozkazami słynnego zagończyka mjra Leopolda Lisa-Kuli w bitwie pod Zamliczami. Po kampanii ukraińskiej został w lipcu 1919 r. przydzielony do czołówki amunicyjnej I Brygady Kawalerii dowodzonej przez mjra Władysława Belinę-Prażmowskiego. Wraz z brygadą uczestniczył w 1920 r. w wojnie polsko-sowieckiej (bolszewickiej) w działaniach na Litwie, Białorusi, w wyprawie na Kijów oraz w walkach odwrotowych na Ukrainie. Mianowany w tym roku wachmistrzem. Od 1922 r. do 1925 r. służył w 2 pułku Ułanów Grochowskich w Suwałkach. Po zdemobilizowaniu zamieszkał w Warszawie, gdzie do 1935 r. pracował w firmie budowlanej Temler i Szwede, w charakterze zastępcy jej kierownika. W 1935 r. wrócił do Włocławka i do wybuchu wojny 1 IX 1939 r. pracował jako kierownik handlowy Cegielni Miejskiej.

W kampanii wrześniowej mimo prób zdobycia przydziału nie brał udziału. W okresie okupacji przez cały czas przebywał we Włocławku. Pracował w rodzinnej firmie „Ogrodnictwo A. Guzowski” przy ul. Starodębskiej 28, pełniąc do listopada 1942 r. funkcję zastępcy zarządzającego nią brata Waclawa Guzowskiego, a po jego aresztowaniu przez gestapo zarządcy.

Wiosną 1940 r. został wprowadzony do konspiracji przez W. Guzowskiego, pseud.: Bartosz, Smuga a zaprzysiężony przez kpt. Józefa Chylińskiego, pseud.: Piotr, Wicher — szefa sztabu KO ZWZ-AK Pomorze. Przyjął pseudonim Aleksander (od pierwszego imienia, którego nie używał) i prawdopodobnie „Dzik”. Był do listopada 1942 r. najbliższym współpracownikiem brata. Pełnił funkcję oficera do zadań specjalnych i łącznika KO AK. W budowaniu sieci łączności opierał się na byłych oficerach i żołnierzach 2 pułku Ułanów Grochowskich. Przez niego nawiązano m.in. kontakt z por. Stanisławem Świącickim, pseud. „Barabas”, organizatorem oraz szefem siatki wywiadowczej KG Polskiej Organizacji Zbrojnej „Znak” na Kujawach wschodnich, od 1942 r. w AK. W czasie odbywających się w ogrodnictwie Guzowskich narad sztabu KO ZWZ-AK Pomorze wraz z bratem Wincentym pseud. „Siarą” lub „Siurą”, odpowiadał za ich bezpieczeństwo.

J. Guzowski po aresztowaniu brata Wacława Guzowskiego w listopadzie 1942 r. przejął jego obowiązki konspiracyjne, ale w zmienionej sytuacji musiał ograniczyć działalność. Gospodarstwo Guzowskich przestało pełnić funkcję kwatery sztabu okręgu, ale nadal pełniło rolę ważnego punktu kontaktowego dla Inspektoratu AK Włocławek i sieci wywiadu KO i KG AK. J. Guzowski osobiście przyjmował łączników i kurierów oraz przekazywał im polecenia KO i komendy inspektoratu. Od drugiej połowy 1943 r. wspólnie z bratem Wincentym (kierownik we Włocławku) zbierał informacje dla sieci wywiadu dalekiego zasięgu oznaczonego kryptonimem „Lombard” KG AK. Obok brata Wincentego, rezydującego w drugiej części odrodnictwa — na tzw. Guzowie, do jego najbliższych współpracowników należy zaliczyć również siostrę Jadwigę Różańską, pseud.: Wisia, Róża, prowadzącą kwaterę konspiracyjną i punkt kontaktowy dla sztabu KO w Michelinie. Łącznikami do niej J. Guzowskiego były: Maria Marcinkowska z d. Bartel, pseud.: Stefa, Zofia — córka jego siostry Zofii Bartel, pseud. Goebelsowa oraz Barbara Stanecka z d. Postolska, córka jego siostry Marty Postolskiej. Z łączników nadal blisko współpracujących z J. Guzowskim najważniejszymi byli: Jan Bartel, pseud. Kazik (do aresztowania jesienią 1943 r. przez gestapo), Stanisław Postolski, pseud. Staszek oraz Halina Melzacka, pseud.: Halinka, Kijowianka — pozostający w dyspozycji szefa wywiadu i zastępcy szefa sztabu KO Józefa Grussa, pseud.: Józef, Stanisław (do jego aresztowania w maju 1944 r.). Na terenie Włocławka blisko współpracował również z Antonim Latosem, pseud. Lato i Teofilem Hajdo — z obwodowych struktur Delegatury Rządu RP na Kraj., a w 1944 r. organizował w mieście bazę wypadową na teren okręgu dla Józefa Brajczewskiego, pseud. Dąb i Wawrzyńca Żbikowskiego, pseud.: Wola, Myśliwy, członków Wojskowego Sądu Specjalnego KO AK Pomorze, rezydujących na stałe w Warszawie. Kolejne aresztowania członków rodziny i stała

obserwacja ze strony konfidentów gestapo sprawiła, że od połowy 1944 r. uważany za spalonego, nie brał już udziału w konspiracji.

Po wyzwoleniu J. Guzowski wspólnie z bratem Wacławem prowadził nadal firmę ogrodniczą, teraz pod nazwą „Zakład Ogrodniczy i hodowli nasion A. Guzowski”. W tym zakresie uzyskał w 1947 r. uprawnienia (dyplom) mistrza ogrodnictwa. Aktywnie działał na tym polu społecznie, był członkiem Polskiego Związku Ogrodniczego i prezesem Powiatowego Związku Ogrodniczego we Włocławku w latach 1958 – 1965 oraz współorganizatorem i sekretarzem rady Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej we Włocławku. Działał również w Związku Wędkarskim i Polskim Związku Motorowym, gdzie był sędzią sportowym.

Za działalność społeczną odznaczony był m.in. złotą odznaką Polskiego Związku Ogrodniczego (1959) i odznaką „Za zasługi dla rozwoju Włocławka” (1969).

Zmarł po długotrwałej i ciężkiej chorobie we Włocławku 7 XI 1970 r. i pochowany został w grobowcu rodzinnym Guzowskich na miejscowym cmentarzu komunalnym.

Był dwukrotnie żonaty. Ze związku z Barbarą z d. Wolicką nie miał dzieci, a ze związku z Amelią Jadwigą Zdzeniecką z d. Chrapowicką herbu Gozdowa miał córkę Elżbietę z męża Banachowicz (ur. 22 V 1945 r.) i syna Jerzego (ur. 21 XI 1943 r.). Druga żona pochodziła z Litwy. Jej przodek Jan Antoni Chrapowicki jest autorem słynnego XVII-wiecznego „Diariusza z lat 1656 – 1669”.

AiMPAKoWSP, Insp. Wł. t. osob.: Bartel J., Guzowski J., Guzowski W., Postolski S.; APW, Am. W, Zarząd Miejski we Włocławku z lat 1918–1939, sygn. 2248, k. 386; Archiwum rodzinne Elżbiety (z d. Guzowskiej) i Zbigniewa Banachowiczów; Guzowski J., Guzowski Wincenty, Malzacka-Szewczykowa H. — relacje (w zbiorach autora); *Relacje członków konspiracji pomorskiej w latach 1939–1945*, wyboru dokonała i opr. E. Kwiadkowska-Dybaś, Toruń 2000, s. 259–262; Ojczyk M., Guzowski Julian, [w:] *SBKP*, cz. 6, s. 68–69; Ziółkowski B., „Baza” *Guzowskich i jej rola w formułowaniu się struktur ZWZ w Okręgu Pomorskim*, „Biuletyn Przewodnicki”, 2003, nr 78, s. 6–8; tenże, *Kobiety — żołnierze Związku Walki Zbrojnej — Armii Krajowej Inspektoratu Włocławek*, [w:] *Wojenna Służba Polek*, s. 86–87, 92.

B. Ziółkowski

1/2. Dokumenty dotyczące relatora:
Guzowski Aleksander Julian

1. Kserokop. oryg. leg. nr 121 Pomorskiego
Woj. Lęborku Ogrodniczego w Tomunim
2. 8. 06 1948

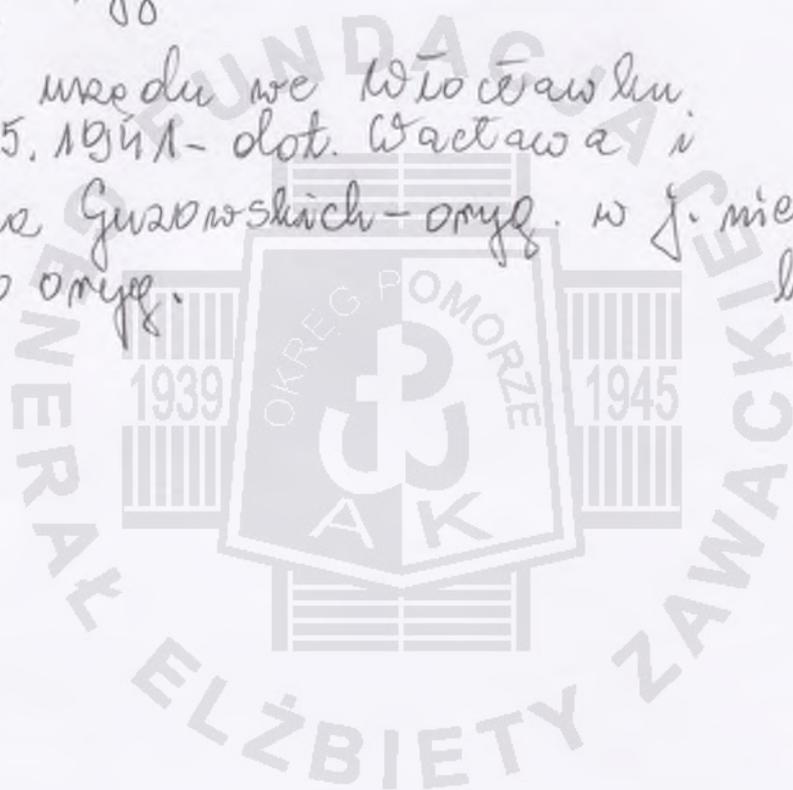
k. 1 s. 1

2. Książeczka stanu cywilnego małżon-
ków Guzowskich - Urząd Stanu Cywil-
nego we Włocławku - miasto z 25. 11. 1950,
kserokop. oryg.

k. 3 s. 2-4

3. Pismo urzędu we Włocławku
z 31. 05. 1941 - dot. Wacława i
Juliana Guzowskich - oryg. w j. niem.
& ksero oryg.

k. 2 s. 5-6

IV/13

1

POMORSKI WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK OGRODNICZY
w Toruniu

LEGITYMACJA Nr 121

na DYPLOM MISTRZA OGRODNICZEGO

nadany na mocy decyzji Zarządu P. W. Z. O.

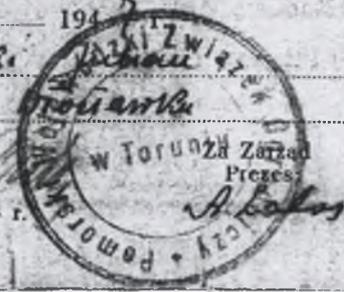
z dnia 23. IV. 1948 r.

Ob. Gudowski

ur. dn. 3. VIII. 1901 w Toruniu

Za Komisję Weryfikacyjną Przewodniczący:

Toruń, dnia 8. V. 1948 r.

Na mocy uchwały Zarządu Pomorskiego Wojewódzkiego Zarządu Ogrodniczego w sprawie ustalenia kwalifikacji fachowych członków Związku i na mocy uchwał Powiatowej i Wojewódzkiej Komisji Weryfikacyjnej P. W. Z. O. wymieniony drugostronnie, uznany został, za posiadającego kwalifikacje fachowe, w stopniu na dyplomie wymienionym

Za Komisję Weryfikacyjną   Za Zarząd P. W. Z. O.

(-) Inż. Jan Fidler   (-) A. Latos - prezes

(-) P. Romanowski, sekretarz

Wzór Nr. M 19

Treść niniejszej Książeczki Stanu Cywilnego jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawnymi i potwierdzona przez Władze II. Instancji.

Książeczka Stanu Cywilnego

Malinowski Szwarskich
.....
(Nazwisko)

Wydana przez Urząd Stanu Cywilnego

w *Włocławek - miasto*
.....

powiat *Włocławek - miasto*
.....

województwo *bydgoskie*
.....

Nakładem Gospodarczego Zrzeszenia Samorządu Terytorialnego w Warszawie.

ODPIS ZUPEŁNY

518.

Włocławek dnia dwudziestego pierwszego listopada tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego roku.

AKT MAŁŻEŃSTWA

Osoby wstępujące w związek małżeński:

	Mężczyzna	Kobieta
Imię (imiona)	Aleksander Julian	Amelia Jadwiga Maria
Nazwisko	Szworski	Łdziejewska z domu Chrapowicka
Zawód	ogrodnik	
Miejsce urodzenia	Włocławek	Jochanowice / Łódź
Data urodzenia	5 sierpnia 1901	24 maj 1916
Miejsce zamieszkania	Włocławek Stawolecka 1	Włocławek Heroldowska 23

II. Dane dotyczące rodziców:

	Ojciec	Matka
A. MĘŻCZYZNY		
1. Imię (imiona)	Aleksander	Marianna
2. Nazwisko	Szworski	z domu dubowska
3. Miejsce zamieszkania	nie żyje	nie żyje
B. KOBIETY		
1. Imię (imiona)	Marian	Felicja
2. Nazwisko	Chrapowicka	z domu Cherminka
3. Miejsce zamieszkania	nie żyje	nie żyje

III. Świadkowie:

	Pierwszy świadek	Drugi świadek
1. Imię	Krzysztof	Josef
2. Nazwisko	Szymborski	Szymanski
3. Zawód	ksiądz	duchowny
4. Miejsce zamieszkania	Włocławek - Kamińskiego - Kłocławek - Działowski 1	Włocławek - Działowski 1

IV. Uwagi: Pod 1-1 u matrycy "Kobieta" cyfry pierwsze imię "Amelia"

Podpisy osób wstępujących w związek małżeński:
 H. Julian Szworski H. Amelia Łdziejewska
 Podpisy świadków: H. Krzysztof Szymborski H. Josef Szymanski

4

Stwierdzam, że osoby wymienione w rubryce I. złożyły w dniu dzisiejszym publicznie w mojej obecności zgodne oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński.

Urządnik Stanu Cywilnego:

H. Kulczyński

Poświadczam zgodność powyższego odpisu zupełnego z treścią aktu w księdze małżeństw.

W. Łuczewek dnia *25 listopada* 19*50* r.

Urządnik Stanu Cywilnego:

H. Kulczyński

W. Łuczewek

1. Akt urodzenia męża sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego w *Wym. kat. parafii sv. Jana w Włocławku* Nr *887/1901*

2. Akt urodzenia żony sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego w *Prostanowieniu bzd. Swodakięgo w Włocławku* Nr *15.528/50*

3. Mąż zmarł dnia ..... r. w .....

Urząd Stanu Cywilnego w .....

Nr ...../.....

4. Żona zmarła dnia ..... r. w .....

Urząd Stanu Cywilnego w .....

Nr ...../.....

1/12
poz. 3

list pismo z 31.05.1941 k. 1 z 5

**Ostdeutsche
Landwirtschaftsgesellschaft**
m. b. H.
(Ostland)

Der Kreislandwirt des Kreises Leslau

Fernsprecher: Leslau 1604, 1605, 1607, 1569
nach Dienstscluß 1606

Bankverbindung:
Kreissparkasse Leslau

Leslau, den 31. Mai 1941
Gort-Besetz 8

6

Bescheinigung !

Alten-Zeichen: .....
(Bei der Antwort anzugeben)

Inhaber dieses Amt der Gärtner Julian Guzowski,
und beschäftigt in der Gärtnerei Waglaw GUZOWSKI,
Leslau, Hindenburgstrasse 28.-
Guzowski bewirtschaftet dort für die Ostland eine
grosse Gärtnerei und eine weitere in der Hamburger
strasse.-

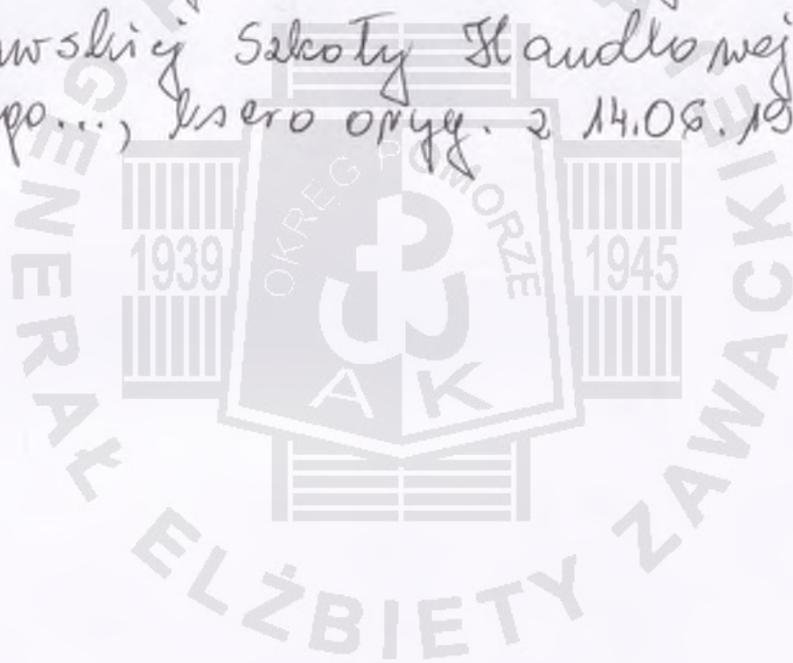
Ostdeutsche
Landwirtschaftsgesellschaft
Berlin
Leslau

i.A. *Jucko*

*Uwaga!
Zolje nie z omys. w
dziale ikonografii
RV*

1/3. Inne materiały dokumentacyjne
- Guzowski Aleksander Julian

1. Protokół z zebrania Sekcji Gospo-
darsko-Kwaterunkowej z 2.03. 1957
odbytego w M Z A w Włocławku,
ksero młp. Juliana Guzowskiego k. 2 s. 1-2
2. „Lata wstępnictwa nr 11”
III Zjazdu mychwańców danej
Włocławskiej Sekcji Handlowej,
dawnego..., ksero oryg. z 14.06. 1957 k. 1 s. 3

Indeksu podziękowanie ~~kt.~~ Dziękuję Państwu
za udzielenie gabinetu na zbiorach; na tym zbiorach 2
zobaczono.

Felicyt. Grombki.

KARTA UCZESTNICTWA Nr 44

Kol. Guzowski Julian
jest uczestnikiem III Zjazdu byłych wychowanków dawnej
Włocławskiej Szkoły Handlowej, dawnego Gimnazjum Real-
nego, dawnego Gimnazjum Ziemi Kujawskiej obecnie I Szkoły
Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego Ziemi Kujawskiej
odbywającego się w dniach 15 i 16 czerwca 1957 roku
we Włocławku w 50-tą rocznicę wydania pierwszych świa-
dectw dojrzałości uczniom Szkoły.

*Komitet Organizacyjny III Zjazdu
byłych wychowanków G.Z.K.*

Włocławek, dn. 14 czerwca 1957 r.

m. p.

Druk. WZPT Włoc.-607-57 Ew-27-500 Karton

3

11. Materiały uzupełniające relacje -
- Guszowski Aleksander Julian:

1. Mępsydra - inf. o śmierci A. J. Guszowskiego; prestat Stanisław Postolski, ksero oryg. k. 1 s. 1
2. art. "Dzaga Guszowskich i jej rola..." aut. B. Ziółkowski, Biuletyn Przewodniczkii, nr 8/2003 Włocławek, s. 6-8, ksero oryg. k. 3 s. 2-4
3. M. Ojczyk, biogram "Guszowski Julian", [w:] Stow. biograf. komszp. pomorskiej 1939-1945, Toruń 2004, s. 6, s. 68, ksero k. 1 s. 5
4. B. Ziółkowski, biogram "Guszowski Aleksander Julian", [w:] Włocławski stow. biograficzny, pod red. Stanisława Kumikowskiego, Włocławek 2005, t. III, s. 61-63, ksero kop. k. 2 s. 6-8

ALEKSANDER JULIAN UZOWSKI

Prezes Powiatowego Związku Ogrodniczego

po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami
zmarł dnia 7 września 1970 roku, przeżywszy lat 69.

Portacja drogich nam zwłok ze szpitala przy ul. Wienieckiej do
parafialnego p.w. „Wszystkich Świętych“ (klasztor O.O. Reformacji)
nastąpi dnia 9 września 1970 roku o godz. 12-ej.

nabożeństwie żałobnym za spokój duszy Zmarłego które odprawio
nie tegoż dnia o godz. 14.30, nastąpi wyprowadzenie zwłok na cmen
ejscowy do grobu rodzinnego.

o czym zawiadamiają pogrążeni w głębokim żalu

**Żona, Dzieci, Wnuczki, Brat
Siostry i Rodzina**

Nieznane fakty II wojny światowej

"Baza" Guzowskich i jej rola w formowaniu się struktur ZWZ w Okręgu Pomorskim.

Poniżej publikujemy kolejny artykuł, w którym autor przedstawia mało znane fakty i wydarzenia związane z ruchem oporu przeciwko hitlerowskiemu okupantowi.

Od początku działalności ZWZ-AK na Pomorzu było wiadomo, że Włocławek, liczący w 1939 r. ponad 67 tys. mieszkańców, będzie nie tylko siedzibą Obwodu, ale i Inspektoratu obejmującego miasto Włocławek i powiaty włocławski, lipnowski i nieszawski.

Decyzje takie zapadały w trakcie dwukrotnych przyjazdów do Torunia w początkach 1940 r. kapitana J. Chylińskiego, ps. "Kamień", "Bolesław" mianowanego w grudniu 1939 r. szefem sztabu tego okręgu oraz jego przyjazdu z Warszawy w połowie kwietnia 1940 r., wraz z majorem Józefem Ratajczakiem, ps. "Karolczak", "Krauze" mianowanym dowódcą Okręgu Pomorskiego ZWZ przez pułkownika S. Roweckiego, ps. "Rakoń", "Grot". Jednocześnie jest to intensywny okres prac w Warszawie nad tworzeniem zaczątków konspiracji na Pomorzu, m.in. w marcu 1940 r. na stanowisko szefa wywiadu Komendy Okręgu (dalej: K.O.) powołany został kpt. Józef Gruss, ps. "Stanisław".

Dla stworzenia podstaw konspiracji decydujące były decyzje jakie zapadły w kwietniu 1940 r. w czasie rozmów przeprowadzonych przez Ratajczaka i Chylińskiego m.in. z red. Wacławem Ciesielskim, ps. "Roman", wybitnym działaczem Stronnictwa Narodowego na Pomorzu i jednym z przywódców organizacji "Grunwald". Rozmowy te umożliwiły zakończenie wstępnej fazy organizacji ZWZ na Pomorzu, nie tylko obsady personalnej sztabu, ale również zostali wyznaczeni kandydaci na stanowiska w terenowych strukturach ZWZ. Zostały obsadzone wszyst-

kie inspektoraty na południowym wschodzie Okręgu i w Bydgoszczy, m.in. Józef Olszewski, ps. "Andrzej" został wyznaczony na inspektora we Włocławku (oficjalnie mianowany w lipcu). Ustalone zostały punkty kontaktowe, m.in. w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku, zorganizowane trasy przetrzutu – łączności z Torunia przez Włocławek i Kutno do Warszawy oraz przez Włocławek, Chełmca i Żychlin do Płocka i Warszawy.

W tym początkowym okresie niezwykle ważna dla rozwoju konspiracji na terenach południowo-wschodnich Okręgu stała się pomoc organizacyjna rodziny Guzowskich we Włocławku i spokrewnionych z nimi Bartłów z Bydgoszczy.

Zasadniczym celem artykułu jest przedstawienie „bazy” Guzowskich, osób w jej zorganizowanie zaangażowanych i z niej korzystających. Działalność ich przedstawiona zostanie w kolejnych artykułach.

Kontakt z Wacławem Guzowskim, działaczem konspiracyjnej organizacji "Grunwald" (wprowadzonym przez Romana i Franciszka Dalkowskich) nawiązał Józef Chyliński już w styczniu 1940 r. i od tego czasu W. Guzowski, ps. "Bartosz", "Smuga", "Mietek", stał się kluczową postacią w organizacji struktur ZWZ nie tylko na terenie Włocławka, Inspektoratu Włocławek ale i całego Podokręgu Południowo-Wschodniego utworzonego do końca 1940 r. jako ogniwa pośredniego pomiędzy Okręgiem a Inspektoratami.

W. Guzowski prowadził we Włocławku firmę ogrodniczą "A. Guzowski",

założoną przez jego ojca Aleksandra w 1878 r. Jego zastępcą i jednocześnie kierownikiem prac ogrodowych był brat Julian. Ogrodnictwo nie tylko nie zostało przejęte przez Niemców, ale nie miało również „treuhändera” (zarządcy niemieckiego). Ułatwiała to znacznie działalność konspiracyjną, dla której firma była doskonałą bazą, jakby do tego stworzoną.

Ogrodnictwo składało się z dwóch części. Przy ulicy Starodębskiej 28 (teren pomiędzy dzisiejszą ulicą Starodębską a ulicą POW) zajmowało powierzchnię $\frac{3}{4}$ ha, w tym kilkaset metrów kwadratowych pod szkłem. Miało ono charakter przelotowy czyli wyjścia na dwie różne ulice. Dom mieszkalny, wolnostojący, usytuowany był z dala od ulicy. W gospodarstwie panował duży ruch. Prowadzono sprzedaż kwiatów, rozsąd, wieńców, warzyw. Duża liczba interesantów przewijająca się przez dom nie wzbudzała większego zainteresowania gestapo. Byli zresztą wśród nich liczni Niemcy cywilni i mundurowi. W. Guzowski, znający biegle język niemiecki, zawsze sam ich obsługiwał, zapewniając co ważniejszym z nich bezpłatną usługę w urządzaniu ogrodów czy balkonów.

Gospodarstwo miało filię na obrzeżu Włocławka tzw. Guzowo o powierzchni 25 ha. Położona ona była wśród pól, z dala od innych zabudowań (Guzowo obejmowało dzisiejsze tereny po całej lewej stronie ulicy Kapitulnej, tj. dzisiejsze ulice: Guzowską, Żwirki, Słoneczną, Kruczą aż do Robotniczej. Tereny te były położone blisko lasu ułatwiając w ten sposób ewentualną ucieczkę). Na jego terenie również znajdował się wolnostojący dom z widokiem na wszystkie strony, tak że zbliżanie się kogoś obcego widoczne było z daleka.

Zarówno w ogrodnictwie, jak i jego filii, potrzeba było pracowników fizycznych. Pracowało tutaj zawsze w zależności od pory roku od kilku do kilkunastu osób oraz 6-7 członków bliższej i dalszej rodziny. W takich warunkach

bez wzbudzania podejrzeń można było zatrudniać konspiratorów, co robiono w szerokim zakresie.

W. Guzowski miał stały kontakt z niemiecką firmą we Włocławku „Obst- und Gemüse - Grosshandel Alfred Krause” (Hurtownia Warzyw i Owoców), która skupowała u niego warzywa i owoce. Jednocześnie samochody tej firmy docierały do wszystkich zakątków Kujaw. Miała ona swoje punkty skupu w takich miejscowościach jak: Boniewo, Chocień, Chodecz, Śmiłowice, Lubień, Kowal, Brześć, oraz Nieszawa, Bądkowo i Osięciny. Zarówno w transporcie jak i w punktach skupu zatrudnieni byli ludzie pracujący w firmie z poręki W. Guzowskiego, m.in. Stanisław Postolski, ps. „Stach” i Józef Zieliński ps. „Grab”.

Sam W. Guzowski, znany w społeczeństwie ze swej patriotycznej postawy i działalności społecznej podoficer Legionów Piłsudskiego, w których walczył wspólnie z trzema braćmi w szeregach 55 pp (piąty, najstarszy brat Zygmunt walczył we Francji i poległ na polach Lotaryngii) był doskonałym „wprowadzającym” do konspiracji.

W działalność konspiracyjną ZWZ-AK zaangażowana była cała bliższa i dalsza rodzina Guzowskich. Najważniejszy był oczywiście Waclaw, członek Wydziału Organizacyjnego Sztabu K.O. i jednocześnie członek sztabu Obwodu Włocławek. Dwaj jego bracia Wincenty (wysiedlony z Bydgoszczy) i Julian byli wyznaczeni do zadań specjalnych, a ten ostatni był zastępcą Waclawa. Maria Guzowska z domu Dąbrowska, ps. „Roma”, żona Waclawa, prowadziła okresowo kancelarię szefa sztabu i to ona nadzorowała punkt kontaktowy w bazie. Siostra Marta z męża Postolska wraz z dziećmi Barbarą Stanecką i Stanisławem pełnili funkcję łączników Okręgu i Obwodu, a ten ostatni był szyfrantem i łącznikiem J. Grussa. U Guzowskich mieszkał również od wiosny 1940 r. Jan Bartel, syn siostry Waclawa Zofii z Bydgoszczy, wyznaczony do zadań specjalnych, również współ-

pracujący z J. Grussem. W ogrodnictwie zatrudniona była jego siostra Maria z Bartłów Marcinkowska, ps. "Stefa", "Zofia" — łączniczka komendy Okręgu, która mieszkała u Jadwigi z Guzowskich Rózańskiej, ps. "Wisia", "Róża" (siostra Waława) w Michelinie, prowadzącej punkt kontaktowy i ważną kwaterę konspiracyjną (odbywały się tam również zebrania konspiracyjne).

W ogrodnictwie zatrudnieni byli: kpt. Józef Grus (1941–1942), pracujący i mieszkający najczęściej na Guzowie oraz kpt. czasu wojny Józef Olszewski, ps. "Andrzej" posługujący się w tym okresie nazwiskiem Andrzej Zdanowicz (kwiecień 1940 – styczeń 1941), późniejszy (w latach 1941–1942) Komendant Podokręgu Północnego (Morskiego). Okresowo pracował i mieszkał tutaj J. Chyliński. Baza Guzowskich była również stałym punktem kontaktowym dla por. rez. J. Zielińskiego, ps. "Grab", komendanta Obwodu Włocławek, Haliny Melzackiej (z męża Szewczyk), ps. "Halinka", "Olga" łączniczki K.O. oraz Józefa Stencła, ps. "Rola" — „treuhändera” majątku Falborz, kierownika wydziału rolnego K.O.

Zarówno w ogrodnictwie jak i w Guzowie odbywały się odprawy sztabu K.O., w których brali udział, oprócz wymienionych już Chylińskiego, Grussa, Stencła, Zielińskiego i Olszewskiego również Henryk Gruetzmacher, ps. "Michał", "Marta" — szef wydziału V łączności K.O. i jego następca na tym stanowisku Gustaw Olszewski, ps. "Gracjan", w tym okresie komendant Obwodu Lipno i jednocześnie szef łączności Inspektoratu Włocławek oraz przede wszystkim ppłk Jan Pałubicki, ps. "Janusz", "Piorun", "Gradus" w latach 1943–1945 komendant Okręgu AK Pomorze.

Docierali tutaj łącznicy i kurierzy nie tylko z całego Okręgu, ale i z Warszawy.

Dom Guzowskich był pierwszym punktem dowodzenia Komendy Okręgu Pomorskiego ZWZ-AK, głównym punktem łączności Komendy Okręgu i Komendy Obszaru Zachodniego ZWZ-AK, a jego ogrody - zasadniczą bazą konspiracyjną organizacji w latach 1940–1942. Rola, jaką odegrał W. Guzowski, wyjaśnia również nazwę Inspektoratu Włocławek — "Ogrody" — ściśle związaną z nim samym i miejscem jego pracy.

Ta rola bazy skończyła się wraz z aresztowaniem (ponownym — pierwszy raz więziony był w okresie od 16 VII 1941 r. do 12 X 1941 r. — obóz Błonie w Inowrocławiu) Waława Guzowskiego w sierpniu 1942 r., kiedy w początkach miesiąca gestapo aresztowało ok. 160 osób związanych przed wojną z obozem narodowym, a w czasie wojny z KOP, NOW i ZWZ. Osadzono ich w obozie Błonie w Inowrocławiu. Dopiero na przełomie października i listopada Guzowski został oddany do dyspozycji gdańskiego gestapo (sprawa "Andrzeja"). Został on po śledztwie osadzony w obozie Stutthof, gdzie szczęśliwie doczekał w styczniu 1945 r. uwolnienia.

Po aresztowaniu Waława nastąpiło wyciszenie działalności. Działalność jego, ale już w znacznie mniejszym zakresie (stała infiltracja gestapo), kontynuował brat Julian do 1945 r. W tym okresie zarówno J. Gruss, jak i J. Chyliński oraz H. Gruetzmacher musieli omijać dom Guzowskich. Korzystali oni w czasie wizyt we Włocławku ze wspomnianej już kwatery Rózańskich w Michelinie oraz lokali konspiracyjnych u Zofii Rasz, ps. "Myszka" przy ul. Cyganka 13 i mieszkania rodziny Orszków przy ulicy Wiślanej 4.

Bogdan ZIÓŁKOWSKI

Guzowski Julian (1901–1970), żołnierz Insp. Włocławek i łącznik KO AK Pomorze. 5

Urodzony 5 VIII 1901 we Włocławku, syn ogrodnika Aleksandra i Marianny z d. Lubomskiej. W 1909 rozpoczął naukę w Szkole Handlowej we Włocławku i kontynuował ją do 1917. W 1917 wstąpił do POW, ale likwidacja Oddziałów Legionowych przez władze okupacyjne zmusiła go do przerwania ochotniczej służby wojskowej. W sierpniu 1918 ponownie wstąpił do POW i jako kapral brał udział m.in. w rozbrajaniu Niemców. W grudniu 1918 wyruszył z I Batalionem 31 pp Strzelców Kaniowskich na front ukraiński, brał udział w bitwach pod Zamliczami i Torczyniem. W lipcu 1919

został przydzielony do I Brygady Kawalerii i walczył na Ukrainie, Białorusi i Litwie. W 1922 został powołany do 2 pułku Ułanów Grochowskich w Suwałkach i służył w nim do 1925. Po wyjściu z wojska pracował w firmie budowlanej w Warszawie jako zastępca zarządzającego fabryką. Przed wybuchem II wojny światowej był kierownikiem handlowym Cegielni Miejskiej we Włocławku.

W kampanii wrześniowej nie brał udziału. Po zajęciu Włocławka przez armię niemiecką znajomość języka (niemieckiego) pozwoliła mu razem z bratem Wacławem prowadzić ogrodnictwo przy ul. Starodębskiej 28. Zarządcą był brat Wacław, a po jego aresztowaniu w 1941 i 1942 przejął po nim tę funkcję. Do ZWZ–AK został zaprzysiężony przez Józefa Chylińskiego ps. „Wicher” przypuszczalnie w 1. poł. 1940. Ogrodnictwo i jego filia pod miastem (tzw. Guzowo) dzięki dogodnemu położeniu i możliwości przebywania wielu osób (sprzedaż kwiatów i owoców, najemni robotnicy) bez budzenia podejrzeń Niemców stały się ważnymi punktami kontaktowymi, kwaterami i miejscami odpraw KO ZWZ–AK Pomorze. W latach 1940–1941 kwaterowali tu m.in. przyszły kmdt Okręgu AK Pomorze ppłk Jan Pałubicki ps. „Janusz”, Józef Chyliński, szef wywiadu KO AK Józef Gruss ps. „Stanisław”, szef łączności KO AK Henryk Gruetzmacher ps. „Michał”, kmdt Insp. ZWZ–AK Włocławek Józef Olszewski ps. „Andrzej”. Był łącznikiem, wywiadowcą, kwatermistrem oraz obstawą odbywających się tam odpraw oficerów KO ZWZ–AK. Po aresztowaniu brata Wacława kontynuował działalność konspiracyjną w zmniejszonym zakresie.

W 1948 uzyskał dyplom mistrza ogrodniczego, prowadził dalej ogrodnictwo. Pełnił funkcję prezesa Powiatowego Związku Ogrodniczego, był też sekretarzem rady Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej we Włocławku.

Zmarł 7 IX 1970 we Włocławku i został pochowany w grobie rodzinnym Guzowskich na cmentarzu przy ul. Chopina we Włocławku.

Był odznaczony Medalem za Zasługi dla Rozwoju Włocławka.

Wielu członków rodziny Guzowskich było zaangażowanych w służbę konspiracyjną w ZWZ–AK: brat Wacław Guzowski ps. „Smuga”, szwagierka (żona Wacława) Maria Guzowska z d. Dąbrowska ps. „Roma”, siostra Jadwiga Różańska ps. „Wisia”, siostrzeniec Stanisław Postolski ps. „Staszek”, siostra Zofia Bartłowa ps. „Dobra”, siostrzenica (córka Zofii) Kazimiera Bartel ps. „Jadwiga”.

W 1950 zawarł związek małżeński z Amelią Jadwigą z d. Chrapowicką, z którą miał córkę Elżbietę i syna Jerzego.

APAK, T.: Bartel Z., Drygałowski W., Guzowski J., Guzowski W., Melzacka-Szewczykowa H., Postolski S., Stencel L.; J a s z o w s k i T., *Okr. Pom. AK. Podokręg...*, s. 170; *Relacje...*, s. 259, 262; *Sl. konsp. pom...*, cz. 2, s. 74–75; cz. 5, s. 118.

Michał Ojczyk

G
2
GUZOWSKI ALEKSANDER
JULIAN pseud.: Aleksander, Dzik
(1901–1970), ogrodnik, łącznik i oficer do za-
dań specjalnych Komendy Okręgu Armii Kra-
jowej Pomorze.

Urodził się 5 VIII 1901 r. we Włocławku, w rodzinie ogrodnika i działacza niepodległościowego Aleksandra i Marianny z d. Lubomskiej. Był najmłodszym z ich dziewięciorga dzieci. W 1909 r. rozpoczął naukę we Włocławskiej Szkole Handlowej (ob. LZK). Wychowywany w domu w duchu tradycji niepodległościowej już w okresie szkolnym należał do tajnej drużyny harcerskiej im. Kazimierza Pułaskiego. Śladem czterech starszych braci w 1916 r. przerwał naukę i zgłosił się do batalionu dla nowo zaciężnych Legionów Polskich w Piotrkowie Trybunalskim. Nie został jednak przyjęty z powodu młodego wieku. Żołnierzem Legionów Polskich został rok później, ale ich likwidacja po tzw. kryzysie przysięgowym w lipcu 1917 r. spowodowała, że wrócił do domu i szkoły, którą w tym roku ukończył. W sierpniu 1918 r. w ramach POW odbył ćwiczenia, po czym w stopniu kaprała brał czynny udział w rozbrajaniu Niemców w listopadzie tego roku we Włocławku. Zgłosił się na ochotnika do Wojska Polskiego i w grudniu 1918 r. jako żołnierz I Batalionu 31. pp Strzelców Kaniowskich wyruszył na front ukraiński. Chrząst bojowy przeszedł pod rozkazami słynnego zagończyka mjr. Leopolda Lisa-Kuli w bitwie pod Zamliczami. Po kampanii ukraińskiej został w lipcu 1919 r. przydzielony do czołówki amu-

Włocławski słow. biograficzny, pod
red. Stanisława Kunikowskiego, Włocławek⁶¹
2005, t. III

nicyjnej I Brygady Kawalerii dowodzonej przez mjr. Władysława Belinę-Prażmowskiego. Wraz z brygadą uczestniczył w 1920 r. w wojnie polsko-sowieckiej (bolszewickiej) w działaniach na Litwie, Białorusi, w wyprawie na Kijów oraz w walkach odwrotowych na Ukrainie. Mianowany w tym roku wachmistrzem. Od 1922 r. do 1925 r. służył w 2. pułku Ułanów Grochowskich w Suwałkach. Po zdemobilizowaniu zamieszkał w Warszawie, gdzie do 1935 r. pracował w firmie budowlanej Temler i Szwede, w charakterze zastępcy jej kierownika. W 1935 r. wrócił do Włocławka i do wybuchu wojny — 1 IX 1939 r. pracował jako kierownik handlowy Cegielni Miejskiej.

W kampanii wrześniowej, mimo prób zdobycia przydziału, nie brał udziału. W okresie okupacji przez cały czas przebywał we Włocławku. Pracował w rodzinnej firmie „Ogrodnictwo A. Guzowski” przy ul. Starodębskiej 28, pełniąc do listopada 1942 r. funkcję zastępcy zarządzającego nią brata, Wacława Guzowskiego, a po jego aresztowaniu przez gestapo — zarządcy.

Wiosną 1940 r. został wprowadzony do konspiracji przez W. Guzowskiego, pseud.: Bartosz, Smuga, a zaprzysiężony przez kpt. Józefa Chylińskiego, pseud.: Piotr, Wicher — szefa sztabu KO ZWZ-AK Pomorze. Przyjął pseudonim Aleksander (od pierwszego imienia, którego nie używał) i prawdopodobnie Dzik. Był do listopada 1942 r. najbliższym współpracownikiem brata. Pełnił funkcję oficera do zadań specjalnych i łącznika KO AK Pomorze. W budowaniu sieci łączności konspiracyjnej opierał się na byłych oficerach i żołnierzach 2. pułku Ułanów Grochowskich. Przez niego nawiązano m.in. kontakt z por. Stanisławem Świącickim, pseud. Barabasz, organizatorem oraz szefem siatki wywiadowczej KG Polskiej Organizacji Zbrojnej „Znak” na Kujawach wschodnich (od 1942 r. w AK). W czasie odbywających się w firmie Guzowskich narad sztabu KO ZWZ-AK Pomorze wraz z bratem Wincentym, pseud. Siara, odpowiadał za ich bezpieczeństwo.

Julian Guzowski po aresztowaniu brata, Wacława Guzowskiego, w listopadzie 1942 r. przejął jego obowiązki konspiracyjne, ale w zmienionej sytuacji musiał ograniczyć działalność. Gospodarstwo Guzowskich przestało pełnić funkcję kwatery sztabu okręgu, ale nadal pełniło rolę ważnego punktu kontaktowego

dla Inspektoratu AK Włocławek i sieci wywiadu KO i KG AK. J. Guzowski osobiście przyjmował łączników i kurierów oraz przekazywał im polecenia KO i komendy inspektoratu. Od drugiej połowy 1943 r. wspólnie z bratem Wincentym (kierownik „Lombardu” we Włocławku) zbierał informacje dla sieci wywiadu dalekiego zasięgu oznaczonego kryptonimem „Lombard” KG AK. Obok Wincentego Guzowskiego, rezydującego w drugiej części firmy ogrodniczej — na tzw. Guzowie, do jego najbliższych współpracowników należy zaliczyć również ich siostrę, Jadwigę Różańską, pseud.: Wisia, Róża, prowadzącą kwaterę konspiracyjną i punkt kontaktowy dla sztabu KO w Michelinie. Łącznikami do niej J. Guzowskiego były: Maria Marcinkowska z d. Bartel, pseud.: Stefa, Zofia — córka jego siostry Zofii Bartel, pseud. Goebelsowa, oraz Barbara Stanecka z d. Postolska, córka jego siostry Marty Postolskiej. Z łączników nadal blisko współpracujących z J. Guzowskim najważniejszymi byli: Jan Bartel, pseud. Kazik (do aresztowania jesienią 1943 r. przez gestapo), Stanisław Postolski, pseud. Staszek, oraz Halina Melzacka, pseud. Halinka, Kijowianka — pozostający w dyspozycji szefa wywiadu i zastępcy szefa sztabu KO Józefa Grussa, pseud.: Józef, Stanisław (do jego aresztowania w maju 1944 r.). Na terenie Włocławka blisko współpracował również z Antonim Latosem, pseud. Lato, i Teofilem Hajdo — z obwodowych struktur Delegatury Rządu RP na Kraj, a w 1944 r. organizował w mieście bazę wypadową na teren okręgu dla Józefa Brajczewskiego, pseud. Dąb, i Wawrzyńca Żbikowskiego, pseud.: Wola, Myśliwy, członków Wojskowego Sądu Specjalnego KO AK Pomorze, rezydujących na stałe w Warszawie. Kolejne aresztowania członków rodziny i stała obserwacja ze strony konfidentów gestapo sprawiły, że od połowy 1944 r., uważany za spalonego, nie brał już udziału w konspiracji.

Po wyzwoleniu A.J. Guzowski wspólnie z bratem, Wacławem, prowadził nadal firmę ogrodniczą, teraz pod nazwą „Zakład ogrodniczy i hodowli nasion A. Guzowski”. W tym zakresie uzyskał w 1947 r. uprawnienia (dyplom) mistrza ogrodnictwa. Aktywnie działał na tym polu społecznie, był członkiem Polskiego Związku Ogrodniczego i prezesem Powiatowego Związku Ogrodniczego we Włocławku w latach 1958–1965 oraz współorganizatorem i sekretarzem rady Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej we

Włocławku. Działał również w Związku Wędkarskim i Polskim Związku Motorowym, gdzie był sędzią sportowym.

Za działalność społeczną odznaczony był m.in. złotą odznaką Polskiego Związku Ogrodniczego (1959) i odznaką „Za zasługi dla rozwoju Włocławka” (1969).

Zmarł po długotrwałej i ciężkiej chorobie 7 XI 1970 r. we Włocławku i pochowany został w grobowcu rodzinnym Guzowskich na miejscowym cmentarzu komunalnym.

Był dwukrotnie żonaty. Ze związku z Barbarą Wolicką nie miał dzieci, a ze związku z Amelią Jądwigą Zdzeniecką z d. Chrapowicką herbu Gozdawa miał syna Jerzego (ur. 21 XI 1943) i córkę Elżbietę po mężu Banachowicz (ur. 22 V 1945). Druga żona pochodziła z Litwy. Jej przodek, Jan Antoni Chrapowicki, jest autorem słynnego XVII-wiecznego „Dziariusza z lat 1656–1669”.

APW, Am.W, Zarząd Miejski we Włocławku z lat 1918–1939, sygn. 2248, k. 386; FAPAK, Insp. Wł., t. osob.: Bartel J., Guzowski J., Guzowski W., Postolski S.; Arch. rodzinne Elżbiety (z d. Guzowskiej) i Zbigniewa Banachowiczów; Guzowski J., Guzowski Wincenty, Melzacka-Szewczyk H. — relacje (w zbiorach autora); — *Relacje członków konspiracji pomorskiej w latach 1939–1945*, wyboru dokonała i oprac. E. Kwiatkowska-Dybaś, Toruń 2000, s. 259–262; Ojczyk M., *Guzowski Julian*, [w:] *SBKP*, cz. 6, s. 68–69; Ziółkowski B., „Baza” *Guzowskich i jej rola w formułowaniu się struktur ZWZ w Okręgu Pomorskim*. „Biul. Przewod.”, 2003, nr 78, s. 6–8; tenże, *Kobiety — żołnierze Związku Walki Zbrojnej-Armi Krajowej Inspektoratu Włocławek*, [w:] *Wojenna Służba Polek*, s. 86–87, 92.

Bogdan Ziółkowski

III/1. Materiały dotyczące rodziny
relatora: Guszowskiemu Aleksandra Juliana

1. Biogram Wacława Guszowskiemu autorstwa
Stanisława Postolskiego opr. 10.02.1995,
kserokop. oryg. napisu k. 1 s. 1

2. „Rodzina Guszowskich z Włocławka
(fragment drzewa genealogicznego)
sprowadzony przez Stanisława Postolskiego,
napis, kop. k. 1 s. 2

Do Słownika Biograficznego

GUZOWSKI WACŁAW ps.Smuga 7.8.1893 - 6.12.1965r.członek sztabu K.O. ZWZ i AK,wydział organizacyjny i osobowy,kancelaria sztabu okręgu, kwatery konspiracyjne.Włocławek ul.Starodębska 28.

Ur.7 sierpnia 1893r we Włocławku w wielodzietnej rodzinie/5 chłopców i 4 dziewczynki/ogrodnika Aleksandra Guzowskiego i jego żony Marii z Lubomskich pochodzącej z okolic Wąbrzeźna.

Po ukończeniu szkoły podstawowej i zawodowej ogrodniczej pracował w ogrodnictwie swego ojca Aleksandra, odbył również praktyki zawodowe m.in. w Niemczech, w ogrodnictwach w Dreźnie i Erfurcie.

W okresie I wojny światowej był żołnierzem Legionów Piłsudskiego wraz z czwórką swych braci/braci było pięciu:najstarszy Zygmunt poległ w szeregach Legii Cudzoziemskiej pod Bayonne we Francji, Stanisław student Politechniki Lwowskiej poległ 4 lipca 1916r w słynnym ataku oficerów 5 p.p. pod Kostniuchnowką, przy boku późniejszego komendanta a głównego AK gen.Stefana Roweckiego, Wacław i Wincenty byli również żołnierzami 5 p.p. Legionów, Wacław ze względu na słaby wzrok nie brał udziału we wszystkich losach pułku, natomiast Wincenty, ranny pod Kostniuchnowką, leczony w szpitalu w Radomiu, po odmowie przysięgi na wierność Niemiec został wywieziony do obozu w Szczypiornie koło Kalisza. Najmłodszy Julian, uczeń Gimnazjum im.Ziemi Kujawskiej we Włocławku uciekł z domu do Legionów, mając 16 lat. Brał udział w walkach o Lwów/. W okresie międzywojennym Wacław, początkowo przy boku ojca, a po jego śmierci razem z bratem Julianem prowadził to samo ogrodnictwo A.Guzowski we Włocławku przy ul Starodębskiej 28.

We wrześniu 1939r obaj bracia Wacław i Julian szukali możliwości przydziału wojskowego jadąc na rowerach z Włocławka pod Sanniki.

Wacław znał biegle język niemiecki po odbyciu praktyk w Niemczech. Dzięki temu i nie mając lęku przed Niemcami udało mu się utrzymać ogrodnictwo pod swoim kierownictwem przez cały okres okupacji niemieckiej. Przy nim w ogrodzie tym pracował jego brat Julian, oraz liczni członkowie rozległej rodziny oraz obcy.

Do Wacława, jako do byłego Legionisty, zgłosili się zimą lub wczesną wiosną 1940r początkowo mjr Józef Chyliński oraz kpt Józef Gruss.

Od tego czasu ogrodnictwo A.Guzowski oraz mieszkanie Wacława i jego najbliższej rodziny było przez znaczny okres kwaterą Józefa Grussa, dorywczo Józefa Chylińskiego, Józefa Olszewskiego i wielu innych żołnierzy ZWZ i AK. Na terenie ogrodnictwa przy ul.Starodębskiej 28 oraz na terenie posiadłości t.zw.Guzowo pod Włocławkiem i u siostry Wacława Jadwigi Różańskiej w Michelinie k/Włocławka odbywały się odprawy z udziałem szefostwa Okręgu Pomorze.

Wacław został aresztowany przez przyjezdne Gestapo 16 lipca 1941r i wywieziony do obozu w Inowrocławiu. Dzięki staraniom jego siostry Zofii Bartel z d.Guzowskiej został "wykupiony" 12 października tegoż roku, przy czym w "transakcji" tej pośredniczył mąż córki Willy Lenke.

Wacław powrócił do ogrodnictwa, sytuacja alarmowa powoli wygasła, praca konspiracyjna była realizowana aż do czasu gdy przybyłe z Gdańska Gestapo aresztowało Wacława w sierpniu 1942r. osadzając go następnie w Obozie koncentracyjnym w Stutthofie. Tam przeżył aż do ewakuacji obozu przed zbliżającą się ofensywą sowiecką.

Podczas jego nieobecności, ogrodnictwem kierował brat Wacława Julian Guzowski, przy czym ze zrozumiałych względów praca konspiracyjna była prowadzona w węższym zakresie.

Wacław zmarł 6 grudnia 1965r we Włocławku i pochowany został na tamtejszym cmentarzu wraz z rodzicami i rodzeństwem.

Dom Guzowskich we Włocławku przy ul.Starodębskiej 28 był ostoją Polskości podczas I i II wojny światowej.

zestawił: Stanickław Postolski, siostrzeniec Wacława
al.Niepodległości 227/72 02-087 W-wa.

10.II.1995r.

© edycja w języku angielskim i niemieckim

opracował: H. M. ... i Postolski

Rodzina GUZOWSKICH z Włocławka
/fragment drzewa genealogicznego/

ALEKSANDER 1855-1937

GUZOWSCY

MARIA

z Lubomskich 1864-1933

1. Zygmunt poległ w 1-szej wojnie światowej w Lotaryngii w szeregach Legii Cudzoziemskiej, odznaczony Croix de Guerre.
2. Zofia zamężna Bartel, ZWZ-AK w Bydgoszczy ^X.
3. Marta zamężna Pestelska, we Włocławku ^{XX}.
4. Stanisław oficer Legionów, poległ w bitwie pod Kościuchówką w 1916r, odznaczony orderem Virtuti Militari.
5. Wacław podoficer Legionów, ZWZ-AK we Włocławku.
7.8.1893 - 6.12.1965.
6. Maria zamężna Sereżyńska, w Warszawie.
7. Wincenty podoficer Legionów, ZWZ-AK we Włocławku.
8. Jadwiga zamężna Różańska, ZWZ-AK we Włocławku.
9. Julian podoficer Legionów, ZWZ-AK we Włocławku.
5.8.1901 - 7.9.1970. ?

---

^X Zofia zamężna Bartel

<u>Jadwiga</u>	<u>Marysia</u>	<u>Zofia</u>	<u>Kazimiera</u>	<u>Jan</u>
ZWZ-AK	ZWZ-AK	ZWZ-AK	ZWZ-AK	ZWZ-AK
Włocławek		Bydgoszcz		Bydgoszcz Włocławek

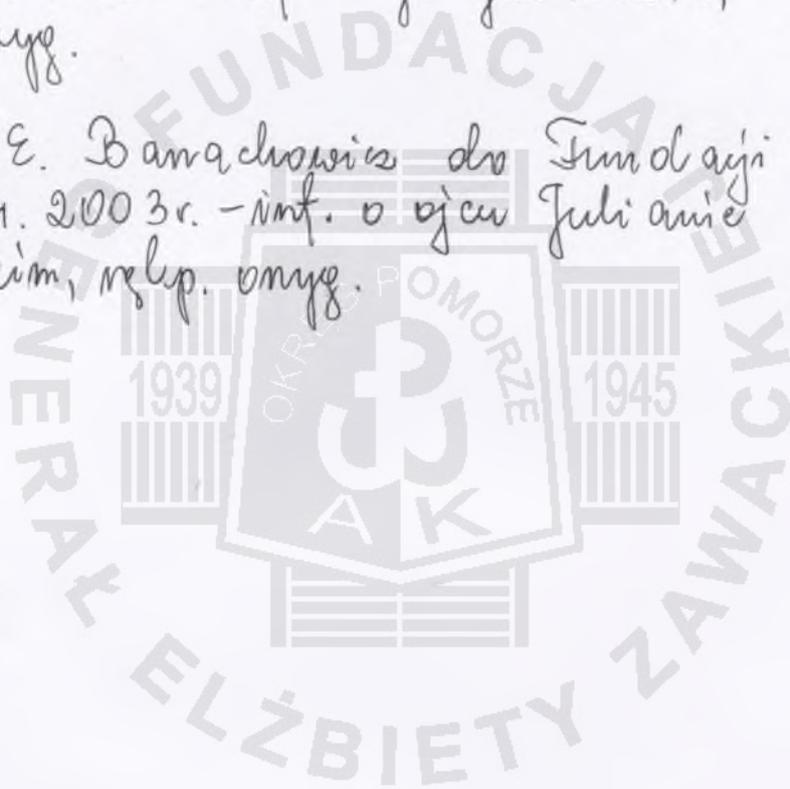
^{XX} Marta zamężna Pestelska

<u>Barbara</u>	<u>Stanisław</u>
ZWZ-AK	
Włocławek	

zestawił Stanisław
Pestelski

IV/1. Korespondencja: dot. A. J. Guzowskiego

1. Pismo Fundacji z 20.01.2003 do St. Postolskiego w sprawie uzupełnienia danych o Julianie Guzowskim, kop. mpisu k. 1 s. 1
2. Pismo, jak wyżej, z 25.03.2003r., kop. mpis. k. 1 s. 2
3. Pismo St. Postolskiego do Fundacji z 10.02.2003 - inf. o J. Guzowskim, klp. oryg. k. 1 s. 3
4. Pismo E. Banachowicz do Fundacji z 15.04.2003r. - inf. o ojcu Julianie Guzowskim, klp. oryg. k. 1 s. 4-5

Toruń dnia 20 I 2003 r.

L. dz. 159/Pom-410/03

Szanowny Pan
Stanisław Postolski
ul. Niepodległości 227 m 72
02-087 Warszawa

Szanowny Panie

Pragnę uprzejmie poinformować, że została założona
teczka osobowa Juliana Guzowskiego nr. M-337 - 946 /Pom.

Proszę o potwierdzenie daty śmierci śp. Juliana 7 IX 1970 r
i podanie miejsca pochówku, proszę też o kserokopię nekrologu.

Do uzupełnienia danych osobowych potrzebna jest informacja
nazwisko rodowe żony Juliana i data ślubu oraz adresy dzieci.

W oczekiwaniu na wiadomość
od Pana życzę zdrowia,
Szcześliwego Nowego Roku
z poważaniem

Michał Ojczyk
.....

Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

Toruń dnia 25 III 2003 r.

L. dz.....712/Pan-410/03

Szanowny Pan

Stanisław Postolski

ul. Niepodległości 227 m 72

02 - 087 Warszawa

Szanowny Panie

Bardzo serdecznie dziękuję za list z 10 II 2003 i przekazane informacje oraz dokumenty .

Aktualnie opracowuję biogram ś. P. Juliana Guzowskiego i potrzebna jest informacja czy J. Guzowski miał świadectwo dojrzałości i w którym roku je otrzymał .

Proszę o podanie nazwy szkoły , która mu wydała ten dokument .

Załączam kserokopię karty uczestnictwa nr 11 gdzie wymienione są nazwy szkoły do której uczęszczał .

W oczekiwaniu na wiadomość
życzę zdrowia , dobrego samopoczucia
z poważaniem

M. Ojczyk
.....

Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

FUNDACJA
 "Archiwum i Muzeum Pomorskie
 Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polaków
 w Toruniu"

Wpłynęło dnia: 19.02.2003
 L. dz. 383/Pom.410/03
 Załączniki:
 Referent:

Adamska 10 II 2003v

14/2
 3

Pracownik Pauline!

Dziękuję serdecznie za zatonienie
 terenu osłoniętego moją miłą
 Juliana Gurowskiego.

Zgodnie z wymaganiami pryncypału
 dokonujemy:

- kserokopie nekrologu, pochówek
 matki w grobie Rodziny Gurowskich
 na cmentarzu przy ul. Sropeca
- akt małżeństwa - żona Amelia
 Jadwiga Maria z domu Chrapowicka
- dzieci: Elżbieta Danouliomisz
 ul. Olśzowa 10m7
 87-800 Włocławek
 ul. Jerzy Gurowskich - m. żyje

Podróżnikiem Paula i wysiłku
 Tam pracujecie Wostni

Alkotmányok 15. d. 03

4

Szandorony Parizé.

Po přečtení Parížského textu
všechno rozumím, ale sice
dělova mě baví a i mě všem
opět se najde. M rozmově
z p. Slavinským, který byl serdec-
ným příjatelem a koleg, naprosto
jaky potvrdit se byl učitel
Gymnázium Realného původně
Licence Liens Kujavské (d. 2K).
Přeglédal jsem monografie Licence
ale w spise učitelů mě figuruje,
byo možé, se dále edukoval se
w innej škole ale na ten temat
ně posiadám wiadomości.

Na každém zednie wytkocankow
d. 2K byl w komitee organizaci-
nym i brati udein.

Korzystając z okazji
przesyłam Panu najwspanialsze
wiersze Cypryja z okazji
Święt Miłkanocnych
"Hesioepo Alleluja"

z pozdrowieniami

E. Baranowska

FUNDACJA
 "Archiwum i Muzeum Pomorskie
 Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polki"
 w Toruniu

Wpłynęło dnia: 22.04.03

L. cz.: 2000 Pam 619/03

Załączniki: .....

Referent: .....

T: A-337/946 Pom.

Wrocław

Guzowski Aleksander

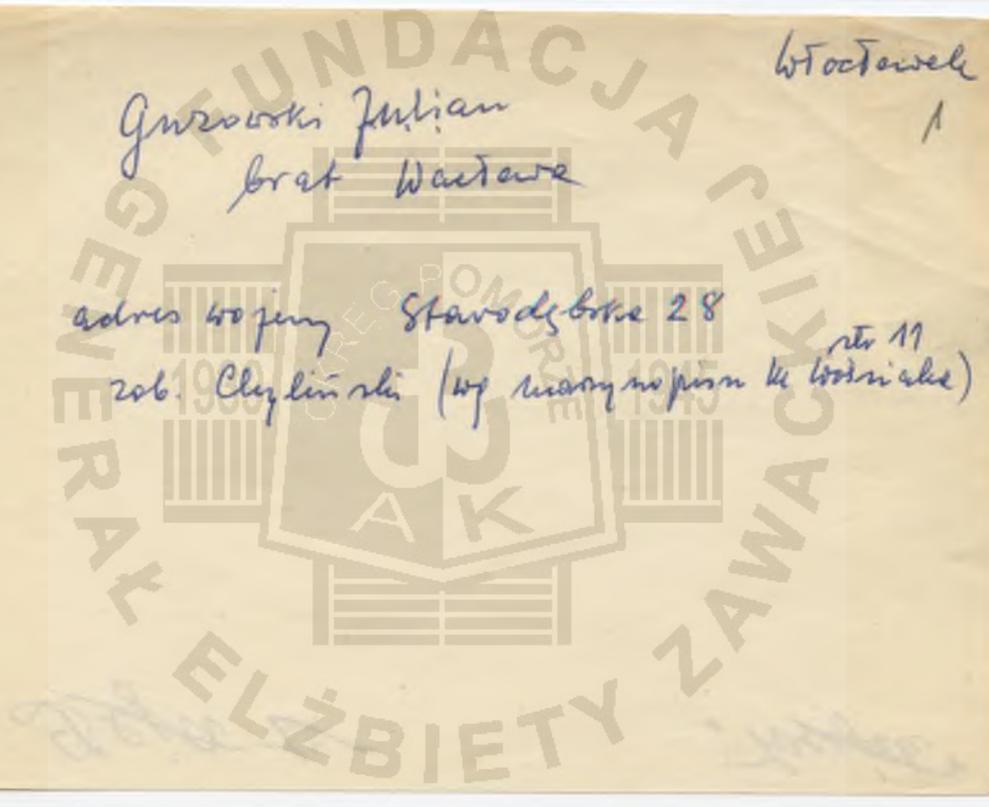
Julian

✓ V. Party informacyjne
K.M

Guzowski Julian
brat Wacław

Włodawie
1

adres wojny Staroborska 28
zob. Czełmiska (w naszym piśmie k. 102 i 103) str 11

WŁOCŁAWEK
202-AK

3

GUZOWSKI JULIAN

Bniet Watawa, utnymywet berpsiredni
Wolkeht z siostrzenicem, St. Poroldshim,
nominie minkoppcym we Włocławku
nr ul. Stanowobskij
↳ ~~posiedzi~~ Po arentowaniu Włocławku
objit jego funkcjs

AK

z rel. St. Poroldshiego

Guzowski Juliusz Wtoctawek 4
wz. rel. Haliny Melzackiej Szweryk (153P)
Melzacka kontaktowała się z Juliuszem
Guzowskim w pracy konspiracyjnej 1941/42

W dniu 7 września 1970 r. zmarł

Aleksander Julian Guzowski

prezes Powiatowego Związku Ogrodniczego, długoltni działacz spółdzielczości, współorganizator i sekretarz rady Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej we Włocławku. Odznaczony Medalem za zasługi dla rozwoju Włocławka.

CZESC JEGO PAMIĘCI!

**RADA I ZARZĄD SPÓLDZIELNI
OGRODNICZO-PSZCZELARSKIEJ we WŁOCŁAWKU**
(2190-k)

9

Dnia 7.IX.1970 r. po długich i ciężkich
cierpieniach przeżywszy lat 69 zmarł naj-
droższy mąż i ojciec

**Aleksander Julian
Guzowski**

prezes Powiatowego Związku
Ogrodniczego we Włocławku

Pogrzeb w głębokim smutku

ZONA, DZIECI I RODZINA

Pogrzeb odbędzie się 9.IX.1970 r. o godz.
15 na cmentarzu Komunalnym we Wło-
cławku. (100-g

t

GUZOWSCY Wacław i Juliusz

Sup. Włocławek

Prof. Jan Bartel, który o pierwszym wspomina jako o więźniu
warszawskim w Stutthofie a o drugim (kolejnym?) jako
o "skrytce" znikającej w Włocławku w sobotę 1945.

Włocławek 8

Gurawscy: Wacław; Julian -
Byli lepiomisłami.

Byli to właściciele "Ogrodnicze A.
Gurawski" znajdujące się we Włocławku
przy ul. Starobitewskiej 28. Tu przebywali:
Józef Guss, Józef Chylinski, Andrzej
Chylinski.

z rel. St. Podolskiego

ksj.

Wrocław

9

Gurobscy

dlieškorie ich ve Wrocławu przy ul. Stawo-
debskiej było więcej polski cetero kon-
piny

(Adit #. XII) str. 47, vel obeliska - Szczęśliwa Stolica

4.11.55

Guzowski Julian

Wrocław,
LW 2-AK. 11

zob. Dziękowski B., Polska
Podziemna na Głównych...
Jornii 2008, s. 178, 186, 209, 245,
525.

Ma. XII/14

Guzowski
Alexander Julian

